

Delavska enotnost

Glasiilo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 15. maja 1997 ☆ številka 17 ☆ letnik 56

Pogovor s sekretarko območne organizacije ZSSS za Podravje:

Predlog zakona o slovenski razvojni družbi delavcem tudi jemlje

Stran 3

Spomin še živi. Tudi letošnje prireditve v okviru Pohoda Ljubljana 97 so privabile veliko udeležencev.

Več na strani 10

Skei bo nadaljeval boj za ohranitev že doseženih pravic

Bo država pomagala železničarjem in Tovarni tirnih vozil?

Stran 8

Predsednikom sindikata in sindikalnim zaupnikom v ZSSS

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je v maju letos po pooblastilu sindikatov dejavnosti z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije podpisala aneks h krovni pogodbi za sklepanje skupinskih prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj za doplačila. Aneks članom omogoča takoj za 216 tolarjev znižano mesečno premijo in varno prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Člani sindikatov dejavnosti ZSSS lahko to ugodnost zagotovijo tudi svojim odraslim družinskim članom. Članom smo za naslednjih pet let zagotovili možnost ugodnega in varnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja.

Aneks omogoča te ugodnosti:

- takojšnje znižanje mesečne premije za 216 tolarjev, s sedanjih 1.656 na 1.440 tolarjev,
- dodatni 7-odstotni popust za celoletno plačilo premije naenkrat,
- dodatni 10-odstotni popust za krvodajalce, ki imajo potrdilo, da so kri darovali najmanj 20-krat,
- 5-letno zavarovalno obdobje,
- možnost zavarovanja tudi odraslih družinskih članov,
- član sindikata dejavnosti ZSSS ima možnost znižane premije po krovni pogodbi tudi med brezposelnostjo,
- prostovoljno zdravstveno zavarovanje tudi za člane, ki doslej niso bili zavarovani preko krovne pogodbe ZSSS.

Predsednike sindikatov podjetij in organizacij vabim, naj takoj začnejo postopek, ki bo članom omogočil našete ugodnosti.

Rajko Lesjak, sekretar ZSSS

Zakon o jamstvenem skladu že velja
Sindikalne centrale podpisale dogovor o sindikalnem premoženju

Poziv ministru Marjanu Senjurju na pogajanja o obratovalnem času trgovin

Delavci podjetja Polar iz Ljubljane med nebom in zemljo

Uspešen preboj Iskre Avtoelektrike med vodilne evropske proizvajalce
ODLOČILNA SPREMEMBA POSLOVNE STRATEGIJE

Šempetrska Iskra Avtoelektrika se je po nekajletnih naporih izvlekla iz težav. Odločilni korak je naredila s spremembo poslovne strategije: namesto s proizvajalci osebnih vozil bo sodelovala le še s tovarnami gospodarskih vozil. V tej proizvodnji je po obsegu že zdaj med vodilnimi evropskimi proizvajalci. Njen cilj je postati najmodernejša evropska tovarna.

Stran 12

NAPREDEK NA POGAJANJIH JE ŠE PREMAJHEN

Kot sta nam povedala Dušan Semolič in Brane Mišič, so se na pogajanjih o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo in socialnem sporazumu ta teden dogovorili o nekaterih rešitvah. Čeprav zdaj kaže, da bi lahko do konca meseca, ko poteče veljavnost obeh listin, našli kompromis o večini vprašanj, pa ni mogoče verjeti, da bi jih organi podpisnikov tudi verificirali. Ker so delodajalci dokaj odločno zavrnilo možnost podaljšanja veljavnosti obeh listin, je bolj verjetno, da bo posegla vlada, saj ne sme dovoliti brezpravnega stanja.

Dušan Semolič

Po Mišičevem mnenju, so sindikati uspeli delodajalce odvrniti od namere za takojšnjo ukinitve dodatka za delovno dobo. Dogovorili so se za triletno prehodno obdobje, v katerem naj bi našli rešitev za sedanje zastarelo minulo delo. Obenem so se dogovorili, da sprememba dodatka za delovno dobo ne bo nikomur znižala osnovne plače niti za tolar.

Delodajalci so zahtevali za veliko zmanjšanje nadomestila za čas bolezni (bolniške) nekoliko omilili. Za odsotnost do pet dni naj bi bolniška znašala 60 odstotkov osnovne plače, za šest- do petnajstdnevno odsotnost 70 odstotkov, za daljšo pa 80 odstotkov. Sindikati bodo še naprej vztrajali pri nezmanjšanem nadomestilu za bolniško. Dušan Semolič misli, da bi rešitev, ki jo predlagajo delodajalci, delavci lahko izkoristili za podaljševanje bolniške, česar pa verjetno nočejo.

Mišič meni, da so pogajalci najbolj vsaksebi pri regresu za letni dopust. Delodajalci bi ga radi močno zmanjšali, sindikati pa želijo ohraniti nezmanjšane. Kompromis bo mogoč le, če bosta popustili obe strani. Rešitev bi lahko bil nekakšen zakonsko zajamčen regres, kar je mogoče urediti v socialnem sporazumu, dejanski regres pa v kolektivnih pogodbah dejavnosti. Delodajalci še naprej razmišljajo tudi o 13. plači, zlasti pa o zmanjšanju sedanjega, zanje prevelikega regresa.

Razlike so tudi pri usklajevanju plač z rastjo življenjskih stroškov. Vlada, podpirajo jo tudi delodajalci, želi zadržati izhodiščne plače na sedanji ravni do konca leta, pa sindikati želijo to vezati na prag inflacije. Če bi bila ta večja od petih odstotkov, bi se izhodiščne plače morale povečati, sicer pa bi lahko ostale nespremenjene, vendar ne več kot pol leta, pravi Dušan Semolič.

Različna so tudi mnenja o najnižjih in zajamčenih plačah. Sindikati zahtevajo davčno politiko, ki bi omogočila rast najnižjih plač, ob stagnaciji povprečnih in visokih plač. Glede minimalnih plač pa sindikati po Semoličevih besedah zahtevajo zlasti postopno približevanje evropskemu standardu, to je 80 odstotkov povprečnih plač. Vlada in delodajalci dogovor zavlačujejo z razpravo o tem, ali naj bi upoštevali povprečje gospodarstva, industrije ali vseh zaposlenih.

Brane Mišič meni, da so ključni vzrok težav pri pogajanjih o kolektivni pogodbi za gospodarstvo in socialnem sporazumu plače v negospodarstvu, deloma pa tudi dejanske plače v gospodarstvu. Plače v negospodarstvu so lani realno porastle za skoraj sedem odstotkov, če bi jih letos povečali, bi lahko prišlo do luknje v proračunu. To bi lahko zapolnili le z večjimi obremenitvami gospodarstva ali če bi dovolili prevelik javnofinančni dolg. Oboje bi povzročilo nov inflacijski val.

Mišič meni, da bi pogajanja o kolektivni pogodbi in socialnem sporazumu lahko končali do konca maja, le časa za verifikacijo na organih podpisnikov naj bi zmanjkalo. Vlada bo, da bi se temu izognili, verjetno pripravila interventne predpise, saj ne sme dovoliti pravne praznine.

Dušan Semolič meni, da bi bila interventna zakonodaja na plačnem področju klobuta socialnemu partnerstvu. Z njo bi se vrnili v administriranje, ki sindikatom jemlje možnost pogajanj in pritiskov na delodajalce, zaradi česar so ga vedno obsojali. Če bo do interventne zakonodaje moralo priti, bo zanjo "zaslužna" zlasti gospodarska zbornica, saj je v primerjavi z drugimi delodajalci najmanj pripravljena prisluhniti delojemalcem.

F. K.

SDE ŽE DELUJE KOT EVROPSKI SINDIKAT

Evropska konferenca energetikov, ki so organizirani pri mednarodni sindikalni centrali zaposlenih v javnih službah (PSI/EPSU), je bila prejšnji teden v Novem mestu. O njenih zaključkih in sporočilih, ki bodo še ta mesec predstavljeni evropskemu parlamentu, smo se pogovarjali s predsednikom našega sindikata energetikov (SDE) Francem Dolarjem. Po njegovem mnenju je položaj zaposlenih v naši energetiki primerljiv s položajem teh delavcev v razvitih evropskih državah. To pomeni, da so v primerjavi z drugimi tranzicijskimi deželami veliko na boljšem.

Poleg vprašanj, ki so posledica prehoda iz ene v drugo ureditev, so na konferenci največ govorili o privatizaciji energije. V razvitih deželah, ki so jo

že izvedle, je bilo zaradi nje veliko delavcev odveč. Konferenca energetikov zato zahteva od vseh vlad, naj sindikate vključijo že pri pogovorih o privatizacijskih namerah, ne šele, ko delavce že odpuščajo. Če bodo sindikati zaobideni, bodo uporabili vsa sredstva sindikalnega boja, pravi Dolar.

Naša država sicer ne načrtuje privatizacije energetskega področja, ker pa je postala lastnik

objektov in delodajalec, bo verjetno tudi ona razmišljala podobno kot kapitalisti. Temu se bo SDE odločno uprl. Na strani delavcev je namreč le sindikat, brez njega bi bili delavci povsem nezaščiteni. Število zaposlenih v elektrogospodarstvu se je v zadnjih šestih letih že zmanjšalo za 12 odstotkov, v premogovništvu pa skoraj za polovico.

Organizacijo konference energetikov Evrope je SDE sprejel

zlasti zato, da bi vplival na njene zaključke. Pri tem je popolnoma uspel, ugotavlja Franc Dolar.

"Naše predloge so podprle zlasti druge države v tranziciji. Ker smo bili pri organizaciji konference uspešni, so nas že zaprosili, da bi pomagali pri organizaciji prihodnje konference, ki bo čez leto dni v Pragi. Položaj naših energetikov smo primerjali s položajem teh delavcev v drugih evropskih deželah. Ugotovili

smo, da smo v zlati sredini. Kar zadeva države v tranziciji, pa smo čisto na vrhu. Za takšen položaj zaposlenih je zaslužen tudi naš sindikat - SDE. Trudili se bomo, da bo še naprej najmanj tako. Dobro je tudi to, da so naša hotenja postala del listin konference energetikov vse Evrope," pravi Dolar. Povedal je tudi, da je skoraj vse stroške konference pokrila mednarodna sindikalna centrala PSI/EPSU.

Na konferenci energetikov v hotelu Krka je sodelovalo skoraj sto udeležencev iz 20 držav.

Foto: S. B.

Vodstvi Desusa in ZSSS sta se prejšnji teden pogovarjali o krepitvi medsebojnega sodelovanja. V skupnem interesu obeh organizacij sta zlasti reforma pokojninskega zavarovanja in izboljšave na področju zdravstva. Svobodni sindikati so Desusu predlagali, naj jim pomaga tudi pri drugih vprašanih, ki zadevajo položaj delavcev. Gre zlasti za nove in spremenjene zakone: o delovnih razmerjih, kolektivnih pogodbah, varstvu pri delu in o soupravljanju.

Desus in ZSSS bosta organizirala več okroglih miz. Dogovorili so se, da bodo skupne delovne skupine pripravile alternativni predlog pokojninske reforme. Obe strani se strinjata, da mora tudi novi pokojninski sistem temeljiti na medgeneracijski pogodbi. Le tako se bomo namreč izognili nevarnosti medgeneracijskega spopada in povečevanju razslojenosti naše družbe.

13. KONGRES KONFEDERACIJE DELA SAN MARINA

Konec prejšnjega tedna je bil v San Marinu dvodnevni kongres Konfederacije dela San Marina - CSdL. Ta je večja od še ene sindikalne organizacije v Republiki San Marino, obe pa sta članici Evropske konfederacije sindikatov, čeprav ta država ni članica Evropske unije.

Kongresa pod geslom "Kakovostni razvoj: solidarnost, pravice in pravičnost" se je udeležilo več kot 300 delegatov in 12 gostov iz 7 držav. S poročilom o delu CSdL in programskimi smernicami ga je začel generalni

sekretar Giovanni Ghiotti. Največji poudarek je namenil socialni državi, varstvu okolja ter vlogi in utrjevanju sindikalne konfederacije CSdL. Dotaknil se je tudi nekaterih ekonomskih in socialnih vprašanj. Republika San Marino s skoraj 25.000 prebivalci, 15.000 dolarji narodnega dohodka na prebivalca ter prek 11.000 zaposlenimi (v glavnem v trgovini, gostinstvu, turizmu in kulturi) skoarj nima nezaposlenih.

PREJELI SMO

Kako povečati gospodarsko rast in zmanjšati brezposelnost

Za pospešitev gospodarskega razvoja je zelo pomembna stanovanjska gradnja. Ta je v Sloveniji bolj ali manj zastala. Tu gre tako za blokovno kot za individualno gradnjo. Verjetno ni potrebno omenjati, da se pri gradnji uporabljajo izdelki iz vseh vrst industrije in da se lahko pri tem zaposli veliko ljudi. Med stanovanjsko gradnjo moram brezpogojno omeniti tudi gradnjo vikendov. Kjer koli po Sloveniji

P. V.

pogledaš, so tam kjer stojijo vikendi ali zidanice v vinogradih, so naselja lepo in vzorno urejena. Očiščeno je okolje, speljana je asfaltna cesta, vodovodi in celo telefoni. Iz zanemarjenih in neočiščenih predelov je slovenski človek naredil pravi raj. Vendar pa v tistih občinah, kjer so občinske službe za varstvo okolja in urejanje prostora zaplankane, zvišene in nesposobne, v tistih občinah je ogromno površin neobdelanih, zanemarjenih in neobljudenih. Postopke za ureditev lokacijskih in gradbenih dovoljenj je potrebno maksimalno pospešiti.

Prosim vas, za božjo voljo, vas, ki imate v rokah škarje in platno, pustite delati človeku, ki bi rad nekaj naredil, ne ga onemogočati na vsakem koraku, naj nekaj ustvari, saj od tega ima celo država koristi. Delo in razvoj krepita človeka. Če bodo lahko ljudje več in bolje delali, ne bo toliko kriminala in goljufij.

Naslednja panoga, ki prinaša gospodarsko rast in devize v državno blagajno, je turizem. V naši lepi Sloveniji imamo možnosti za razvoj turizma na pretek. Imamo čudovita jezera, vendar žal neizkoriščena, razen Bleda in Bohinja. Na enem od umetnih jezer na Štajerskem je pred vstopom v območje jezera velika opozorilna tabla, na kateri je navedenih približno deset točk, česa vse na jezeru ne smeš počenjati. V zadnji točki pa ti želijo lepo počutje na jezeru! Kakšna ironija.

Čeprav imamo zdraviliški turizem zelo dobro razvit, so te možnosti v Sloveniji še velike, saj praktično navseh področjih, od Kranjske Gore do Prekmurja, razpolagajo z izviri zelo tople in za zdravje dobre vode. Vendar v večini primerov ostanejo samo pri izviri. Le kakšen posameznik in kakšno osamljeno turistično društvo v občini se zavzema za pospešitev možnosti zdraviliškega turizma. Vsaka štiri leta kandidati, ki kandidirajo za občinskega župana, na veliko obljublajo, kaj vse bodo naredili iz tistega izvira tople vode. Verjetno bi morala tu država priskočiti na pomoč in dati temu vprašanju večjo težo; enako tudi razvoju kmečkega turizma, ker so možnosti zanj v Sloveniji praktično neomejene.

In prav v kmečkem turizmu se vidi v nadaljevanju razvoj kmetijstva. Premalo se zavedamo, kakšen velik potencial je v kmetijstvu. Prav zanimivo je, da imajo države, kot so Nizozemska, Avstralija, Nova Zelandija itd., tudi na račun kmetijstva izjemno visok življenjski standard.

Čeprav je pri nas iz preteklosti v kmetijstvu veliko narobe in čeprav je še ogromno zanemarjenih in neobdelanih površin, se vendarle le davse skupaj postaviti v normalne tire. Podpreti je potrebno razvoj kmetij v takšnem obsegu, da mladi ne bodo zapuščali podeželja. To pa se da rešiti z različnimi subvencijami in ugodnimi, ponavljam ugodnimi, krediti. Tu pa naj svojo vlogo odigra država oz. ministrstvo za kmetijstvo.

Svojo vlogo bi morala država odigrati tudi v cenovni politiki kmetijskih izdelkov. Saj potrošniki kljub temu, da je cena živine, mleka itd. za kmeta absolutno preniška, plačujemo v mesnicah strahotno drago meso in v trgovinah obupno drago mleko in mlečne izdelke. Seveda na račun posrednikov, davkov in trgovinskih marž, ki so, mimogrede povedano, pretirano visoke.

Praden preidem na zadnji konkretni predlog, bi rad spomnil na dejstvo, da se lahko v kmetijstvu in turizmu zaposli ogromno ljudi, kajti tukaj so še rezerve. Podatek, da je v Sloveniji 124.000 ljudi brezposelnih, da število brezposelnih stalno narašča, je strah vzbujajoč, in zahteva, da začnemo ulrepati z vso resnostjo.

S tem, da bomo v gospodarstvu firme samo zapirali, ker se nič ne izplača, da bomo podjetja spravljali v stečaj, stečajni upravitelji pa bodo v nedogled vlekli stečajne postopke in istočasno lepo bogateli, ne bomo dosegli gospodarske rasti takšne, ki si jo želimo in jo tudi potrebujemo.

Slovenija tudi sedaj pospešeno gradi ceste in posodablja železnice. Na tem področju se lahko zaposli ogromno ljudi, vendar žal dajemo delo tujcem, konkretno Italijanom pri gradnji avtocest. Kakšni so motivi in težnje tistih, ki so o tem odločali, ne vem. Vem pa, da je

potrebno maskimalno zaščititi svoje interese in zaposliti svoje ljudi in uporabljati svoje materiale.

Zelo dobro se spominjam parole Svobodnega sindikata, ki pravi "Kupuj slovensko blago, da boš dal domačemu delavcu delo" in seveda tudi kruh. Nekateri so se iz te parole norčevali, verjetno ne delavci. V Nemčiji in na Japonskem takih parol ni potrebno objavljati, ker so ljudje sami dovolj veliki patrioti in spoštujejo ter cenijo svoje blago in svoje delo.

V dnevnem časopisju sem prebral, da se Slovenija pripravlja tudi na gradnjo elektrarn na Savi. Pravilno in spodbudno. Tukaj je lahko zraven cela veja slovenske industrije. Nemci so že v drugi svetovni vojni videli izjemen vodni potencial Slovenije in so že pred petdesetimi leti pripravljali lokacije za gradnjo hidroelektrarn na Savi. Ker imamo še veliko vodnih potencialov, ne mislim tudi na gradnjo malih hidroelektrarn in ker je elektrika iz hidroelektrarn najcenejša, se je izgradnje potrebno lotiti čimprej in brezpogojno uporabiti domače znanje, domače materiale in domačo delovno silo. Takrat bomo lahko govorili o zmanjšanju brezposelnosti in povečanju gospodarske rasti.

Za vse te predloge, ki sem jih navedel, pa je potreben tudi denar. Potem ko je Slovenija postala samostojna država, so naše banke rastle kot gobe po dežju. Prišle so tudi iz tujine. Dobro se spominjam, kako visoke obresti so vse po vrsti imele in jih še imajo. Vsaka od njih je uporabljala, poleg normalnih visokih obresti še veliki R, potem mali r, veliki T, pa zopet mali D. skratka skoraj celo abecedo neznanke.

Po uspešni sanaciji bank, so se namesto gospodarstva, ustvarile približno 16 milijard dolarjev dobičkov. To se vidi tudi v bančnih zgradbah. Ta denar in seveda še drug pa bi se moral v obliki normalnih obresti in drugih normalnih pogojih uporabiti za investicijski cikel in s tem rešitev brezposelnosti in pospešitev gospodarske rasti v državi.

Srečko Kržanec

NAROČILNICA

Naročamo izvod(ov) Delavske enotnosti. Časopis pošiljajte na naslov:

Plačnik teh izvodov je:

Naročnino bomo plačevali vsake tri mesece. Posamezna številka stane 170 tolarjev.

Za naročnika:

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Izdaja Svet ZSSS, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana • Za izdajatelja Rajko Lesjak, tel. 310-760 • V. d. odgovornega urednika Franček Kavčič, tel. 13-16-163 • Naročnina 13-10-033, int. 272 • Posamezna številka stane 170 tolarjev • Žiro račun 50101-678-47511 • Tisk: Dnevnik, Ljubljana, Kopitarjeva 6 • Ministrstvo za kulturo šteje Delavska enotnost med proizvode, za katere se plačuje 5% davek, ki je všteti v ceno posameznega izvoda.

Pogovor s sekretarko območne organizacije ZSSS za Podravje

PREDLOG ZAKONA O SLOVENSKI RAZVOJNI DRUŽBI DELAVCEM TUDI JEMLJE

Vekoslava Krašovec: 24. člen predloga zakona o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij je treba črtati, ker pomeni grožnjo delavskim pravicam

Slovenska vlada je pred nedavnim predlagala državnemu zboru, naj po hitrem postopku sprejme Zakon o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij. Ta razvojna družba naj bi se vključila gospodarske družbe, zlasti upošteva delovno intenzivnost, izvozno usmerjenost, pomen za razvoj regije in stopnjo tehnološke usposobljenosti. O vključitvi v program prestrukturiranja podjetij naj bi odločala vlada, praviloma na podlagi javnih razpisov. Za izvajanje programa prestrukturiranja naj bi država izdala obveznice v skupnem nominalnem znesku največ do pet milijard tolarjev. Glavnica obveznic naj bi dospela v izplačilo 10 let po izdaji. Z dnem veljavnosti zakona o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij naj bi prenehal veljati zakon o Skladu Republike Slovenije za razvoj, s čimer bo prenehal delovati in obstajati tudi sklad. O tem, kaj predlog zakona o slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij prinaša delavcem, smo se pogovarjali s sekretarko območne organizacije Zveze Svobodnih sindikatov v Podravju Vekoslavo Krašovec.

Vekoslava Krašovec: V 12. členu predloga zakona piše, da razvojna družba izvaja prestrukturiranje družb z izvajanjem finančnih, organizacijskih, kadrovskih, poslovnih in drugih poslovnih ukrepov.

Če bi delavci podpisali in bianco sporazum za podporo vsem ukrepom, bi bilo verjetno najlažje izvajanje restriktivnih ukrepov na področju plač in drugih prejemkov delavcev, ki jim delavci ne bi smeli več niti ugovarjati. S podpisom sporazuma pa bi delavci že vnaprej pristali tudi na vse organizacijske, kadrovske in druge ukrepe, ki še v nobeni sanaciji niso bili delavcem v korist. Naj ob tem omenim, da v Podravju ni še niti eno podjetje propadlo zaradi prevelikih plač ali pravic delavcev, čeprav je moralo v zadnjih letih v stečaj že preko 120 srednje velikih in velikih podjetij. Vzroki so bili vedno druge.

Kakšen sporazum in kdaj naj bi potemtakem delavci podpisali z razvojno družbo? Sicer pa, zakaj bi delavci sploh morali podpisati kakršenkoli sporazum z razvojno družbo, saj obstajajo kolektivne pogodbe, ki opredeljujejo pravice in obveznosti delavcev?!

Vekoslava Krašovec: Odklanjamo možnost, da bi delavci vnaprej podpisali kakršenkoli sporazum. Na osnovi takšnega sporazuma in pod krinko delavskega pristanka bo lahko nato delodajalec izvajal ukrepe, ki ne bi bili izpeljani po postopkih in na način, kot jih določajo zakoni in kolektivne pogodbe. Izsiljevanje s sporazumi bi dejansko pomenilo negacijo kolektivnih pogodb.

Sicer pa naj nihče ne skrbi. Delavci bodo zagotovo aktivno podprli vse ukrepe prestrukturiranja v podjetjih, ki jim bodo zagotovila ustrezno socialno in pravno varnost. Vsebinske ukrepe pa je stvar poslovnih odločitev in posebne delavske podpore ne potrebuje.

Ali bi se delavci s podpisom sporazuma odpovedali tudi pravici do stavke, ki jo imajo tako po našem kot po mednarodnem pravu in po vseh konvencijah?

Vekoslava Krašovec: Če bi se delavci s podpisom sporazuma zavezali, da se bodo vzdržali ravnaj, ki bi onemogočila ali bistveno otežila izvedbo programa prestrukturiranja podjetij, bi se praktično odpovedali možnosti stavke. To pa je edina legitimna oblika boja delavcev za zaščito svojih pravic. Še več! Delavci bi se odpovedali tudi vsem drugim postopkom, ki jih v primeru spora z delodajalcem lahko uporabijo po kolektivnih pogodbah in zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij.

Predlog zakona predvideva, da bi sporazum podpisal svet delavcev ali reprezentativni sindikat.

Vekoslava Krašovec: Če bi sporazum z vnaprejšnjo podporo nedefiniranim ukrepom podpisal svet delavcev, bi se odrekel vsem pravicam, ki jih ima skladno z zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju, zlasti pa pravici zadržanja odločitev delodajalca v skladu s 98. členom omenjenega zakona. Na ta način bi svet delavcev izgubil svojo temeljno vlogo in bi postal anahronizem. Tudi zakon o soupravljanju delavcev ne bi imel več nobenega smisla, če bi pristojnosti sveta delavcev po tem zakonu negiral drugi zakon.

Še bolj absurdno bi bilo, če bi sprejel sporazum reprezentativni sindikat, saj bi s tem brskirali določbe zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, po katerem imajo pravico do upravljanja vsi delavci (kot posamezniki ali kolektivno preko sveta delavcev, delavskega zaupnika, zbora delavcev ali predstavnikov delavcev v organih družbe).

Kaj predlagate?

Vekoslava Krašovec: Sporazum je vedno dvostranski akt, s katerim se običajno partnerja dogovorita o spoštovanju obojestranskih koristi. S takšnim sporazumom, o kakršnem piše predlog zakona o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij, pa bi se delavci samo enostransko odpovedali svojim pravicam. Zaradi tega je naš predlog jasn: 24. člen je potrebno iz predloga omenjenega zakona črtati. To pa še ne pomeni, da se delavci in delodajalec o ukrepih za prestrukturiranje podjetja ne bodo pogovarjali, dogovarjali in sporazumeli - vendar na enakopravni osnovi.

T. K.

Vekoslava Krašovec: 24. člen predloga zakona o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij je treba črtati, ker pomeni grožnjo delavskim pravicam

na družba naj bi s projektnim financiranjem pomagala prestrukturirati nekatera slovenska podjetja, ki dajejo danes delo in kruh okoli 15.000 delavcem. V program prestrukturiranja naj bi se vključile gospodarske družbe, zlasti upošteva delovno intenzivnost, izvozno usmerjenost, pomen za razvoj regije in stopnjo tehnološke usposobljenosti. O vključitvi v program prestrukturiranja podjetij naj bi odločala vlada, praviloma na podlagi javnih razpisov. Za izvajanje programa prestrukturiranja naj bi država izdala obveznice v skupnem nominalnem znesku največ do pet milijard tolarjev. Glavnica obveznic naj bi dospela v izplačilo 10 let po izdaji. Z dnem veljavnosti zakona o Slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij naj bi prenehal veljati zakon o Skladu Republike Slovenije za razvoj, s čimer bo prenehal delovati in obstajati tudi sklad. O tem, kaj predlog zakona o slovenski razvojni družbi in programu prestrukturiranja podjetij prinaša delavcem, smo se pogovarjali s sekretarko območne organizacije Zveze Svobodnih sindikatov v Podravju Vekoslavo Krašovec.

Kaj bo pravzaprav počela Slovenska razvojna družba?

Vekoslava Krašovec: Predlog zakona predvideva, da naj bi Slovenska razvojna družba aktivno posegala v procese prestrukturiranja slovenskega gospodarstva, ki je zaradi pomanjkanja ustreznih gospodarskih ukrepov v čedalje težji situaciji. Številna gospodarska podjetja, še zlasti v industriji, si zaradi dosedanje neustrezne ekonomske politike države ne morejo več sama pridobiti finančnih sredstev iz lastnih virov, na bančnem trgu ali na drugih finančnih trgih. Slovenska razvojna družba naj bi po predlogu zakona dajala podjetjem kredite pod ugodnejšimi pogoji, izdajala naj bi jamstva, sodelovala pri nakupu vrednostnih papirjev ter pomagala podjetjem z uporabo drugih finančnih sredstev in instrumentov.

Slovenska razvojna družba naj bi zato opravljala številne naloge: upravljala naj bi z vrednostne papirje in druga sredstva, pridobljena v procesu lastninskega preoblikovanja podjetij in v postopku prestrukturiranja podjetij ter z njimi razpolagala; opravljala naj bi naloge, določene z zakonom o privatizaciji pravnih oseb v lasti Sklada za razvoj; opravljala bi naloge v zvezi s projektnim financiranjem; sodelovala naj bi pri prestrukturiranju gospodarskih družb ter pri pripravi in izvajanju projektov ohranjanja oziroma odpiranja novih delovnih mest; opravljala pa naj bi tudi določene naloge v skladu z zakonom o denacionalizaciji, v zvezi s stanovanjskim zakonom ter drugimi predpisi in podobno.

V kakšnem odnosu naj bi bila Slovenska razvojna družba do podjetij, ki jim bo pomagala pri prestrukturiranju? Ali morda v podobnem, kot je bil doslej republiški razvojni sklad?

Vekoslava Krašovec: Slovenska razvojna družba bi po predlogu zakona imela pravzaprav širše pristojnosti in možnosti delovanja, kot jih je imel doslej sklad. Skupščina delničarjev podjetja, ki bi bilo vključeno v program prestrukturiranja, bi tako za čas prestrukturiranja prenesla določene pravice delničarjev pri upravljanju na razvojno družbo. Tako bi lahko skupščina delničarjev prenesla na Slovensko razvojno družbo med drugim tudi odločanje o imenovanju in razrešitvi uprave podjetja; odločanje o imenovanju in razrešitvi posameznih članov nadzornega sveta, vendar ne več kot plovce; odločanje o poenostavljenem zmanjšanju osnovnega kapitala zaradi pokrivanja izgub in podobno.

Kaj pa predlog zakona prinaša delavcem v tistih podjetjih, ki se bodo prestrukturirala s pomočjo Slovenske razvojne družbe?

Vekoslava Krašovec: V 24. členu predloga zakona daje Slovenski razvojni družbi možnost, da lahko delavcem predlaga sklenitev sporazuma o delavski podpori programu prestrukturiranja. S podpisom sporazuma bi se delavci zavezali, da bodo s svojim delovanjem aktivno podpirali cilje prestrukturiranja podjetja ter da se bodo vzdržali ravnaj, ki bi onemogočila ali bistveno otežila izvedbo prestrukturiranja podjetja.

Po predlogu zakona naj bi sporazum sprejel svet delavcev ali reprezentativni sindikat v podjetju, pogoj pa je, da mora biti sporazum sklenjen pred odločitvijo vlade o vključitvi podjetja v program prestrukturiranja.

S tem, ko predlog zakona odločitev vlade o vključitvi določenega podjetja v program prestrukturiranja pogojuje s sprejemom sporazuma z delavci v tem podjetju, so delavci postavljeni v popolnoma podrejen položaj. Zakon jih postavlja pred dilemo: ali boste podpisali sporazum, ki vam ga

predlaga Slovenska razvojna družba, ali pa podjetje, ki vam daje delo in kruh, ne bo vključeno v program prestrukturiranja; ali boste dali Slovenski razvojni družbi "bianco menico" za vse ukrepe sanacije in prestrukturiranja, ali pa omenjena družba ne bo pomagala pri sanaciji podjetja. Menim, da vodi takšen pristop k izsiljevanju delavcev. Zato za delavce in njihove pravice pomeni grožnjo. Naša območna organizacija ZSSS je državnemu zboru zato že pisno predlagala, da se iz predloga omenjenega zakona 24. člen preprosto črta.

Kaj bi podpis takšnega sporazuma konkretno pomenil za delavce?

Prejšnji teden je bilo v Hotelu Ribno na Bledu srečanje sindikatov kemičnih in sorodnih dejavnosti Višegrajske skupine (V-5). Predstavniki čeških, slovaških, poljskih, madžarskih in našega sindikata KNG so se dogovorili za redno izmenjavo informacij, ki jim bodo pomagale zlasti pri urejanju položaja zaposlenih v multinacionalkah.

Vsi sindikati te skupine zahtevajo tudi pravico do sodelovanja v svetih delavcev, ki so organizirani na evropski ravni, vendar lahko v njih zaenkrat sodelujejo le sindikati članic EU. Od mednarodne organizacije dela zahtevajo, naj jim omogoči sodelovanje tudi v drugih mednarodnih združenjih, še posebej v strokovnih skupinah.

Kot nam je povedal predsednik KNG **Janez Justin**, so na srečanju tudi ugotovili, da delodajalci v nekaterih državah od zaposlenih zahtevajo, naj izstopijo iz sindikata. Nečlanstvo v sindikatu postaja nekakšno nepisano pravilo za sklenitev delovnega razmerja. Na Slovaškem jim pri tem pomaga še posebej organiziran sindikat nižjih in srednjih menedžerjev. Udeleženci seminarja smo zaprosili naj na kratko predstavijo svoj položaj in nekaj izkušenj.

Ivan Vlachynsky, Slovaška: Smo še korak naprej pred združenjem delodajalcev, ki zaenkrat ne dela neposredno proti sindikatu, vendar ne vemo, kako dolgo bo še tako. Moti nas, da zaradi članstva v sindikatu ljudem grozi izguba zaposlitve. Stevilo članov našega sindikata se zaradi tega počasi zmanjšuje. Probleme imamo tudi s kadrovskega direktorji, ki v nadzornih svetih sedijo med delodajalci, čeprav bi po našem mnenju morali zastopati delojemalce.

Gyorgy Paszternak, Madžarska: S sindikalnim pluralizmom imamo veliko izkušenj. Alternativni sindikati so se pojavili že v začetku spreminjanja ureditve in tekmovali s taktiranimi uradnimi sindikati. Nasprotovanja med sindikati so trajala več let, saj jih je povzročala tudi vlada, zlasti pa stranke. Tudi nekateri novi zakoni niso bili napisani tako, da bi koristili bivšim tradicionalnim sindikatom.

KNG GRE V EVROPO SKUPAJ S SINDIKATI VIŠEGRAJSKE SKUPINE

Boj za članstvo poteka tudi na delovnih mestih. Šest vsedržavnih konfederacij v zadnjih letih sodeluje v skupnem usklajevalnem telesu. Le te sindikalne centrale lahko sklepajo kolektivne pogodbe.

Možnosti sodelovanja sindikatov se, kljub nenehnemu vmešavanju strank, nekoliko izboljšujejo. Letošnji 1. maj je skupaj praznovalo že pet sindikalnih central. Kako bi lahko prišlo do povezovanja in združevanja, si predstavljam, ne morem pa o tem še javno govoriti. Zaradi plu-

li, da tuje le hvalim, moram povedati, da so pri plačah zelo trd nasprotnik, pogajanja z njimi so zelo naporna. Ne pretiravajo le s pritiski na nas, tudi državne oblasti skušajo izkoristiti.

Krzystof Hnatio, Poljska: Sindikalno gibanje pri nas je zelo razvejano. Nekaj reda je le zaradi zakona o reprezentativnosti sindikatov, saj kolektivne pogodbe lahko podpisujejo le reprezentativni sindikati. Mislim, da vsi sedanji sindikati nimajo možnosti preživetja. Med neperspektivnimi je tudi sindikat, ki ga je poljska delavska partija organizirala leta 1992. Solidarnost pa je v vzponu in mogoče se ji bodo pridružili še nekateri manjši sindikati. Zgodovina nas uči, da sindikalni pluralizem škoduje sindikalnemu gibanju, koristen pa je zlasti za vlado in delodajalce.

Zdenek Černy, Češka: Na Češkem imamo le en sindikat in s pluralizmom nimamo izkušenj. Izjemni smo tudi glede brezposelnosti, ki je zelo majhna. Ne vem, ali je tako zaradi tega, ker smo bili prej zaposleni skoraj vsi. Mogoče je zdaj kdo brez dela tudi zato, ker se mu delati ne izplača.

Pri nas je bilo zelo malo odpuščenj, nekaj več le v gradbeništvu in rudarstvu, v kemični industriji tega skoraj ni bilo. Podatki kažejo, da nam strokovno usposobljenih delavcev celo primanjkuje. Udeleženci srečanja so se dogovorili, da bodo informacije o svojem delu izmenjevali vsake tri mesece, za kar bodo skrbeli tudi koordinatorski trimesečni mandati. Na prvo mesto postavljajo vprašanja ohranjanja delovnih mest in višine plač. Za proučitev teh in drugih vprašanj bodo ustanovljali tudi skupine strokovnjakov. Od mednarodnih koncernov bodo zahtevali podatke o poslovanju, zlasti pa načrte o zmanjševanju števila zaposlenih.

F. K.

Neuradno smo slišali, da bo organizacija srečanja v Ribnem vzor za organizatorje prihodnjih srečanj sindikatov Višegrajske skupine.

ralizma in medsebojnih nasprotovanj pa se število sindikalno organiziranih delavcev zmanjšuje in to je naš skupen problem.

Imamo kar precej izkušenj s tujci, ki so kupili veliko naših podjetij. Moram reči, da ljudje iz multinacionalk zelo pazijo na svoj imidž. Pred nami in javnostjo skušajo prikazati le lepšo plat. Če jih primerjam z domačimi lastniki, zlasti s tistimi, ki so zelo hitro obogateli, moram ugotoviti, da so k nam prinesli kar precej sindikalne kulture. Težko je tudi s tujci, ki jim gre le za naš trg, ne pa za naša delovna mesta. Da ne bi misli-

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

UGODNO PROSTOVOLJNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE ZA NASLEDNJE 5-LETNO OBDOBJE

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je v maju 1997 z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije podpisala aneks h krovni pogodbi, ki omogoča članom ZSSS posebno ugodno prostovoljno zdravstveno zavarovanje v naslednjem 5-letnem obdobju.

Izteka se 5-letno zavarovalno obdobje, v katerem je imela večina sklenjeno dosedanje prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Zveza svobodnih sindikatov je podpisala aneks k dosedanji krovni pogodbi, ki omogoča vsem, ki so bili dosedaj zavarovani preko nje, da zase in svoje družinske člane to ugodnost zagotovijo še za naslednjih 5 let.

Aneks omogoča prostovoljno zdravstveno zavarovanje za doplačila, ki skupaj s prispevkom za obvezno zdravstveno zavarovanje iz bruto plače krije popolno ceno standardnih zdravstvenih storitev, zdravil in tehničnih pripomočkov.

Aneks omogoča te ugodnosti:

- takojšnje znižanje mesečne premije za 216 tolarjev, s sedanjih 1.656 na 1.440 tolarjev,
- dodatni 7-odstotni popust za celoletno plačilo premije naenkrat,
- dodatni 10-odstotni popust za krvodajalce, ki imajo potrdilo, da so kri darovali najmanj 20-krat,
- 5-letno zavarovalno obdobje,
- možnost zavarovanja tudi odraslih družinskih članov,
- član sindikata dejavnosti ZSSS ima možnost znižane premije po krovni pogodbi tudi med brezposelnostjo,
- prostovoljno zdravstveno zavarovanje tudi za člane, ki doslej niso bili zavarovani preko krovne pogodbe ZSSS.

Zavod za zdravstveno zavarovanje vam bo na povabilo vašega sindikata izročil pisno ponudbo za sklenitev individualne zavarovalne police z vsemi potrebnimi podatki.

Prepričani smo, da je ponudba zelo ugodna!

Sprejmite jo čimprej! Tako boste takoj upravičeni do znižane mesečne premije!

Rajko Lesjak,
sekretar ZSSS

ANEKS H KROVNI POGODBI PODPISAN

Ugodno podaljšanje prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja članov in njihovih družinskih članov

Predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je 8. maja sprejelo sklep o podpisu aneksa h krovni pogodbi za sklepanje skupinskih prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj za doplačila. Krovno pogodbo sta Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZS) sklenila 10. decembra 1992 za zavarovalno obdobje do konca leta 1997. Bližajoči se zaključek zavarovalnega obdobja in spremembe, ki jih že v letošnjem letu terja novi Zakon o zavarovalnicah, sta dobrega pol leta pred iztekom krovne pogodbe spodbudila oba pogodbenata partnerja k sklenitvi aneksa h krovni pogodbi. Aneks h krovni pogodbi je bil podpisan 13. maja 1997 in članom omogoča zelo ugodno prostovoljno zdravstveno zavarovanje za naslednjih pet let.

Spomnimo se! Po krovni pogodbi med Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije je bilo po januarju 1993 zavarovano več kot 370.000 ljudi. Ta krovna pogodba, ki je zagotovila ugodno in varno prostovoljno zdravstveno zavarovanje za doplačila, je bila po številu zavarovancev mnogokrat močnejša od vseh v Sloveniji podpisanih krovnih pogodb.

Sindikati dejavnosti, katerih člani so bili zadnjih pet let zavarovani po krovni pogodbi med ZSSS in ZZS, terjajo, naj Zveza svobodnih sindikatov Slovenije tudi v naslednjem obdobju članom sindikatov in njihovim družinskim članom zagotovi možnost varnega in ugodnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, ki skupaj s prispevkom za obvezno zdravstveno zavarovanje iz bruto plače krije polno ceno standardne zdravstvene storitve, zdravil in tehničnih zdravstvenih pripomočkov.

Predsedniki in sekretarji sindikatov dejavnosti so po letošnjem februarju opredelili svoje zahteve v zvezi s prostovoljnim zdravstvenim zavarovanjem svojih članov v naslednjem obdobju ter raziskali in ocenili ponudbo na slovenskem zavarovalniškem trgu. Na podlagi njihove ocene je predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov sprejelo sklep o podpisu aneksa h krovni pogodbi z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Predsedstvo je pri tem upoštevalo opredelitve sindikatov dejavnosti, da je pri sklepanju krovne pogodbe za naslednje zavarovalno obdobje poleg ugodne premije potrebno članom predvsem zagotoviti varno prostovoljno zdravstveno zavarovanje pri zavarovalnici, ki je v preteklem obdobju dokazala svojo solidnost. Pri odločitvi za podaljšanje krovne pogodbe z Zavodom za zdravstveno zavarovanje je bilo za sindikate dejavnosti pomembno dejstvo, da so bili člani v preteklih letih z zavarovanjem pri ZZS zadovoljni, saj jim je plačana premija zagotovila uveljavljanje zdravstvenih storitev brez nepotrebnih zapletov.

Prostovoljno zdravstveno zavarovanje na podlagi aneksa h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS je za člane sindikatov Zveze svobodnih sindikatov Slovenije izjemno ugodno. Zagotavlja možnost sklenitve prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja za vsa doplačila za petletno zavarovalno obdobje že v naslednjih mesecih in to po bistveno nižini višini mesečne premije!

Premija s popustom je doslej znašala mesečno 1.656 tolarjev.

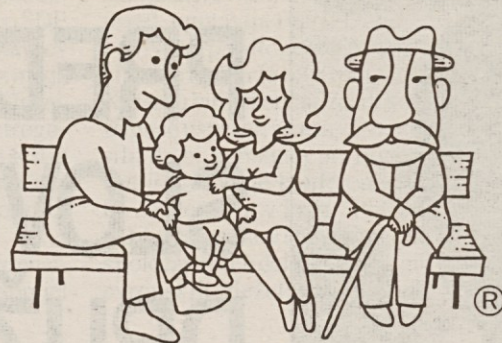
Po podpisu individualnih pogodb po aneksu h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS bo že v letu 1997 mesečna premija znižana za 216 tolarjev, na 1.440 tolarjev.

Dodatni popust za tiste, ki bodo naenkrat vplačali celoletno premijo, je 7 odstotkov.

Krvodajalci, ki imajo potrdilo ustrezne ustanove Republike Slovenije, da so najmanj 20-krat darovali kri, imajo na premijo 1.440 tolarjev dodatni 10-odstotni popust.

Premija 1.440 tolarjev bo najnižja premija, ki jo bo Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ponudil v naslednjem zavarovalnem obdobju.

V preteklosti so bile premije po vseh pogodbah bolj ali manj enake. V prihodnjem zavarovalnem obdobju se bodo premije po višini bistveno razlikovale. Tudi zato velja izkoristiti možnost zavarovanja po krovni pogodbi med ZSSS in ZZS.

PROSTOVOLJNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA

Ob uvedbi obveznega zdravstvenega zavarovanja je bil Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (Zavod) zadolžen tudi za uvedbo in izvajanje prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Vsi prebivalci Slovenije, ki so obvezno zavarovani, se lahko zavarujejo tudi za doplačila – to je za Popolno zdravstveno zavarovanje (PZZ). To zavarovanje je nadomestilo plačevanje t. i. participacije, torej doplačil, ki smo jih svojčas plačevali kar pri zdravniku, zobozdravniku, specialistu, bolnišnici. Sicer neobvezno vključitvijo v to obliko zdravstvenega zavarovanja se zavarovane osebe izognejo neposrednemu plačilu razlike med vrednostjo zdravstvene storitve, ki šteje v obvezno zavarovanje, in njeno polno vrednostjo.

To zavarovanje med drugim krije 15 odstotkov vrednosti vseh storitev osnovne zdravstvene in zobozdravstvene dejavnosti, specialističnih ambulant ter bolnišnične in zdraviliške dejavnosti. Prostovoljno zavarovanje krije 5 odstotkov cene najzahtevnejših operacij. Za zdravila s pozitivne liste, ortopedske, ortotične in druge pripomočke plača 25 odstotkov cene. Krije kar 70 odstotkov vrednosti reševalnih prevozov, 75 odstotkov stroškov zobne protetike, očesnih pripomočkov, zdravil z vmesne liste in 60 odstotkov stroškov bivanja v zdravilišču, ki ni nadaljevanje bolnišničnega bivanja.

PROSTOVOLJNO ZAVAROVANJE PRI ZAVODU JE UGODNO IN VARNO

Zdravstveno zavarovanje za doplačila torej zavarovancem (z Zavodovo zeleno izkaznico) omogoča enostavno, poceni in zanesljivo kritje stroškov zdravstvenih storitev, pripomočkov in zdravil, ki jih potrebujejo, ko imajo težave z zdravjem. Istočasno pa seveda pomaga zmanjšati velike stroške, ki bi nastali z doplačili v primeru zdravljenja bolezni in poškodb.

Zavod s svojo razvejano mrežo poslovnih enot po vsej Sloveniji je doslej zanesljivo in odgovorno zadovoljil pričakovanja zavarovancev pri uveljavljanju prostovoljnega zavarovanja. Tudi izvajalcem zdravstvenih storitev je za svoje zavarovance tekoče poravnava izstavljene račune. Izkazal se je za soliden in zanesljiv servis zavarovancem. Več kot 1,2 milijona zavarovancev, torej večina državljanov Slovenije, je namreč z njim sklenila prostovoljno zavarovanje.

V letu 1997 sta ZSSS in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije podaljšala krovno pogodbo, ki članom sindikata omogoča podaljšanje zavarovanj, ki se letos iztekajo. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije bo začel podaljševati police, ki se iztekajo, že v prvi polovici letošnjega leta. Postopek podaljšanja zavarovanja je za zavarovance zelo enostaven, kar omogoča tudi posodobljen informacijski sistem, ki zagotavlja bolj kakovostno in prijazno poslovanje Zavoda. O postopkih za podaljšanje zavarovanja vas bodo podrobneje obvestili vaši sindikalni zaupniki in zastopniki Zavoda.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

Računalniška opremljenost Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije bo olajšala delo, ki čaka zavarovalničarje, pri sklepanju skupinskih in zlasti individualnih zavarovalnih polic po krovni pogodbi med ZSSS in ZZS. Zavod je storil vse, da obnavljanje zavarovalnih polic ne bo prevelika obremenitev tako za zavarovance kot za delavce Zavoda.

Prav gotovo bo čimprejšnji podpis zavarovalne police na podlagi aneksa h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS v interesu vsakogar, saj bo takoj znižal mesečno premijo za celih 216 tolarjev. Delavci Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije se bodo trudili čimprej ugoditi tovrstnim zahtevam. Čimprejšnji podpis ni nujen za tiste, ki so za leto 1997 že poravnali celoletno premijo. Tudi oni pa naj jo podpišejo najkasneje v zadnjem četrtletju leta.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je prostovoljno zdravstveno zavaroval kar 1.200.000 ljudi. Jasno je, da Zavod do konca leta čaka veliko dela pri sklepanju zavarovalnih polic za naslednje zavarovalno obdobje. Zavodovi delavci bodo v naslednjih mesecih obiskali vse gospodarske družbe in organizacije, kjer imajo svoje zavarovance in jim ponudili obnovo zavarovanja.

Predsedniki sindikatov in sindikalni zaupniki v podjetjih in organizacijah naj z ugodnostmi, ki jih ponuja aneks h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS, takoj seznanijo člane in njihove družinske člane. Povabijo naj jih, naj se odločijo za sklenitev prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja v okviru te krovne pogodbe.

Predsedniki sindikatov podjetij in organizacij naj se takoj povežejo z odgovorno osebo, ki pri njihovem delodajalcu skrbi za skupinsko polico prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja delavcev. Skupaj naj se takoj povežeta z referentom Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki je že doslej skrbel za skupinsko polico podjetja oziroma organizacije. Delavci Zavoda so že seznanjeni s svojimi delovnimi nalogami v zvezi s podpisom aneksa h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS. Zahtevajte dogovor, ki bo delavcem omogočil takojšnje znižanje premije!

Delavci, ki bodo želeli obnoviti prostovoljno zdravstveno zavarovanje v okviru aneksa h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS zase in za morebitne družinske člane, s tem ne bodo imeli veliko dela. V službi bodo prejeli pisno ponudbo Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki si jo bodo lahko doma v miru prebrali. En izvod izpolnjene in podpisane pogodbe bodo vrnili (in drug obdržali) odgovorni osebi v službi. Na tej podlagi bodo začeli plačevati nižjo premijo in bodo prejeli potrjeno izkaznico, s katero bodo uveljavljali svoje pravice pri zdravniku.

Zaradi predpisov o varstvu osebnih podatkov bomo s podpisom pooblastili Zavodove zdravstvenike, da smejo preverjati, ali so naši zdravniki Zavodu pravilno obračunali za nas opravljene zdravstvene storitve.

Vpis naše davčne številke pa nam bo omogočal olajšave pri plačilu dohodnine.

Ponudbo za obnovo zavarovanja po aneksu h krovni pogodbi bodo prejeli vsi, ki so bili po tej krovni pogodbi zavarovani že v dosedanjem zavarovalnem obdobju. Člani sindikatov dejavnosti Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki v času trajanja police postanejo brezposelni, sami prevzamejo plačevanje premije in s tem ohranijo ugodnosti, ki jih nudi krovna pogodba.

Pod pogoji, ki jih ponuja aneks, pa se lahko na novo zavarujejo tudi tisti člani sindikatov dejavnosti ZSSS, ki doslej niso imeli sklenjenega zavarovanja v okviru krovne pogodbe med ZSSS in ZZS.

Sindikati dejavnosti in predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije so pri svoji odločitvi za podpis aneksa h krovni pogodbi med ZSSS in ZZS upoštevali tudi dejstvo, da je Zavod za zdravstveno zavarovanje že začel v skladu z Zakonom o zavarovalnicah postopek za preoblikovanje svoje Enote za prostovoljno zdravstveno zavarovanje v samostojno pravno osebo. Prepričani so, da dejstvo, da se ustavnjavlja vzajemna zavarovalna družba, pomeni za naše člane ugodnost. Cilj vzajemne zavarovalne družbe je namreč čimbolj ugodna premija za svoje člane in dobiček na račun visokih premij.

Reforma pokojninskega zavarovanja XI.

Neracionalnosti in nepravilnosti dokladnega zavarovanja

Piše: Lučka Böhm

Po mnenju vlade se je pokojninska reforma pravzaprav začela že leta 1992, ko je slovenska država s sprejemom poosamosvojitvenega (trenutno veljavnega) Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pretrgala popkovino z nekdanjimi jugoslovanskimi predpisi. Takrat se je, na primer, postopno začela dvigovati starostna meja za upokojevanje in omejila možnost predčasne upokojevanja. Ta prva faza reforme se je, tako trdi vlada, zaključila januarja 1996 s spremembami in dopolnitvami poosamosvojitvenega pokojninskega zakona. Spomnimo se, da med drugim od lani velja nov način usklajevanja pokojnin brez poračunov za nazaj, (nekoliko) višje zavarovalne osnove za samozaposlene, vsakoletno preverjanje upravičenosti do varstvenega dodatka ter za državljanke in tujce različna ureditev upoštevanja pokojninske dobe, ki je bila dosežena v novonastalih državah nekdanje Jugoslavije.

Druga faza reforme naj bi se po predlogih vlade začela še letos z nadaljnji racionalizacijskimi spremembami in dopolnitvami veljavnega zakona, ki naj bi jih bilo treba v življenju uveljaviti najkasneje do leta 1999. V tej drugi fazi reforme bi šlo torej zgolj za reformo dokladnega obveznega pokojninskega zavarovanja. Delitev na naložbeno in dokladno obvezno zavarovanje pa naj bi se zgodila šele v tretji fazi reforme. Tretja faza naj bi bila končana do leta 2002. (Zamuda pri začetku obravnave izhodišč reforme v državnem zboru, ki se je nabrala zaradi volitev, najverjetneje odmiha začetek obeh faz vsaj za eno leto.) Cilj sprememb in dopolnitev veljavnega pokojninskega sistema, ki nam jih bo vlada še letos z drugo fazo reforme servirala v obliki predloga zakona,

je primerljivost naših pravic iz pokojninskega zavarovanja s pravicami v evropskih državah glede pogojev za pridobitev pravic, odmere pravic in obsega zagotovljenih pravic. Vlada pa obljublja tudi širitev (!) pravic v funkciji družinske politike in varstva otrok.

Napovedane spremembe (vlada si je že dala izračunati pri aktuarjih, koliko prihranka v naslednjih desetletjih prinese vsaka posamezna sprememba iz tega seznama):

- postopno zviševanje starostne meje za starostno in predčasno upokojevanje,
- postopno izenačevanje moških in žensk glede starosti in pokojninske dobe, ki sta potrebni za uveljavitev in odmero pokojnine,
- postopno upoštevanje celotne pokojninske dobe pri odmeri

pokojninske osnove (sedaj zgolj 10 najugodnejših zaporednih let),
d) trajno manj ugodna odmera predčasne pokojnine na podlagi aktuarskega izračuna,

e) višja pokojnina na račun aktuarskega izračuna za pokojninsko dobo po dopolnitvi polne pokojninske dobe,

f) revizija pravic po posebnih predpisih,

g) nagrajevanje matere ALI očeta za vsakega otroka (vštevaje ali dokup pokojninske dobe),
h) družinska pokojnina tudi, če je dosežena pokojninska doba umrlega roditelja zelo kratka,

i) tako za delavce (!) kot za samozaposlene določene najnižje možne zavarovalne osnove po izhodiščnih plačah v kolektivnih pogodbah glede na potrebno stopnjo izobrazbe,

j) namesto vsakomesečnega usklajevanja pokojnin usklajevanje na daljše obdobje in to na podlagi različnih možnih kriterijev (gibanje povprečne plače, gibanje zajamčene plače, rast cen življenjskih potrebščin),
k) recertifikacija pravice do invalidske pokojnine in prevedba invalidske v starostno pokojnino ob doseženi določeni starosti,

l) denarna nadomestila delovnim invalidom II. kategorije se usklajuje tako kot druga nadomestila,
m) denarna nadomestila brezposelnih delovnih invalidov se odmerjajo glede na doseženo

pokojninsko dobo in vzrok invalidnosti,

n) višja obveznost delodajalca, če je kriv za invalidizacijo delavcev.

Moja banka mi je skupaj z izpiskom stanja na mojem tekočem računu poslala reklamo, da naj pri njej sklenem rentno zavarovanje. Da bi me prepričali, so zraven napisali, da so njihovi strokovnjaki izračunali, da če ne bo nobenih sprememb zakona (glej v seznam), bo leta 2020 znašala moja pokojnina zgolj 30 %, kolikor bi znašala danes! O potrebnosti reforme nas torej prepričujejo na vsakem koraku.

Seznam napovedanih sprememb gotovo ni posebej razburil tistih, ki jih od upokojitve loči še vsaj 20 let. Tisti pa, ki si potihem že izračunavate, kdaj se boste lahko upokojili, in zato veste, za kaj gre, ste verjetno iz sebe. Res je, vlada nam obljublja ostre spremembe. Toda predčasno upokojevanje, da bi še ujeli zadnji vlak upokojevanja po "starem" zakonu, ni nujno. Vlada obljublja, da nihče ne bo čez noč v bistveno slabšem položaju. Spremembe naj bi se uvajale zares postopoma. Navsezadnje vemo, kako se je od leta 1992 do 1997 vsako leto za šest mesecev zviševala starost, ki je potrebna za starostno upokojevanje. Vlada meni, da je nujno, da se že v letu 1998 nadaljuje postopno višanje te starosti. Ko-

likšna naj bi bila za našo vlado končno zadovoljiva starost, v izhodiščnih reforme, ni zapisala. V zahodnoevropskih državah je različna – najpogosteje pa je 65 let. Pri nas velja zaenkrat za moške starost 63 let, za ženske pa 58 let in najmanj 20 let pokojninske dobe.

Upokojenci, ki spremljate našo predstavitev izhodišč pokojninske reforme, ste opazili, da se ta reforma vas skorajda ne tiče. Tiče se nas, ki nas upokojitev še čaka. Edina sprememba, ki jo upokojencem napovedujejo izhodišča, je sprememba načina usklajevanja pokojnin v drugi fazi reforme. Spomnimo se, da so se pokojnine v nekdanji Jugoslaviji pred časom hiperinflacije usklajevale zgolj enkrat letno. Tako je še vedno v mnogih zahodnih državah.

Druga faza reforme bo ostra posebej za **ženske**. Vemo, da je njihova polna pokojninska doba danes pet let krajša od moške. In to kljub temu, da ženske v povprečju živijo sedem let dlje od moških. Teoretično bi to lahko pomenilo pet let krajše plačevanje prispevkov in zato dvanajst let daljše uživanje pokojnine. V resnici ni tako hudo. Po podatkih pokojninskega zavoda je bila v letu 1996 povprečna doba uživanja pokojnine za moške 14 let in za ženske 16 let. V tej točki so torej moški diskriminirani (pa v prav nobeni drugi točki!). Evropska zveza, v katero se želi vključiti tudi Slovenija, prepoveduje diskriminacijo po spolu. Ženske pravice se bodo morale izenačiti z moškimi. Bodočim Slovenkam se torej obeta, da se bodo upokojevale precej let starejše kot njihove mame.

Vlada pa meni, da bodo ženske potolažene vsaj zato, ker jim reforma obljublja doslej neznan ugodnosti v zvezi s številom otrok, ki jih bodo rodile (to pa

predpisi Evropske zveze dovoljujejo). Za vsakega otroka se jim bo priznala pokojninska doba ali pa nekaj odstotkov ugodnejša odmera pokojnine. Tako mamam kot očetom pa bo možno za vsakega otroka dokupiti tudi nekaj pokojninske dobe. Ali bo to veljalo zgolj za po reformi rojene otroke, pa ne vem.

Ne pozabimo tudi na ženske naložbene pokojnine. Vemo že, da bo njihova višina odvisna od aktuarskega izračuna. Ta pa upošteva tablice mortalitete. Privarčevane prispevke bo namreč treba izplačati v pričakovnem številu mesečnih pokojnin. To pa pomeni, da bodo ženske, ki sedem let dlje živijo, kljub enako dolgi pokojninski dobi prejemale nižje naložbene pokojnine kot moški. Privarčevano vsoto na osebnem pokojninskem računu se pač aktuarsko razdeli na pričakovano število mesecev prejemanja pokojnine do smrti. Gre za razliko med vnaprej določenimi pravicami (pokojnina znaša 85 % pokojninske osnove) in izvedenimi pravicami (pokojnina je odvisna tudi od dolžine življenja - daljše je življenje, nižja je pokojnina).

Kot rečeno, si je minister Anton Rop v aprilu dal od francoskih aktuarjev preračunati, koliko prihrankov dolgoročno prinese izločitev iz zakona vseh v seznamu naštetih neracionalnosti in nepravilnosti v dokladnem zavarovanju. Izkazalo se je, da bo s temi spremembami dokladni sistem lahko finančno zdržal še dobrih dvajset let. Potem pa se bo zgodilo... Rop meni, da se moramo odločiti, ali bomo svoje probleme reševali sami ali pa jih bomo zvrnili na naše potomce. On je za to, da pravočasno uvedemo obvezno naložbeno zavarovanje.

Prihodnjič:

Reforma invalidskega zavarovanja

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Kako sodna praksa rešuje spore v zvezi s trajnimi presežki delavcev (2)

Do sporov pride v vseh fazah postopka za ugotavljanje trajnih presežkov zaradi nujnih operativnih razlogov pri organizaciji oziroma pri delodajalcu. To je razumljivo, saj gre po eni strani za to, da se zaradi zmanjšanih stroškov poslovanja organizacija oziroma delodajalec skušata rešiti izgub in grozečega stečaja, po drugi strani pa gre za delavca, ki v primeru, da je spoznam za trajni presežek, izgubi delovno mesto in s tem stalno obliko socialne varnosti, ki mu jo to zagotavlja.

Nekateri teoretiki se zavzemajo za rešitev, po kateri bi v delniški družbi, tam kjer se zahteva odločitev organa upravljanja, to funkcijo opravljal nadzorni svet, ki je po njihovem mnenju najkompleksnejši organ v družbi z raznovrstnimi funkcijami. To naj bi bila njegova naloga še posebej zato, ker ta organ že tako nadzoruje vodenje družbe in skrbi in varuje skupne interese. Nadzorni svet tudi imenuje upravo in nadzoruje njeno delo, tako tudi odločanje o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev, ki jih ta sprejme v smislu določb ZTPDR in ZDR.

Po drugem stališču pa odločanje o pravicah delavcev ne more biti v pristojnosti nadzornega sveta. Če poenostavimo, naj bi bil nadzorni svet organ, ki nadzoruje delovanje uprave; ne bi pa mogel posegati v vprašanja delavcev, kamor sodijo tudi trajni presežki, ampak to sodi v področje uprave. Nadzorni svet ima sicer možnost, da po sklepu nadzornega organa ali v skladu s statutom daje soglasje za vodenje določenih vrst poslov, pri čemer pa se samo vodenje poslov ne more prenesti na nadzorni svet (274. člen ZGD).

Eden pomembnih delov postopka za ugotavljanje in razreševanje presežkov delavcev je program. Zato sodišča pri odločanju upoštevajo, da je bistveno pomanjkljiv postopek ugotavljanja in določanja trajno presežnih delavcev, če ni pisno izdelan in na ustreznem organu sprejet program razreševanja presežnih delavcev. Delavcem zato brez takega programa delovno razmerje ne more zakonito prenehati (odločba Sodišča združenega dela RS Sp 1742/91 z dne 12. 12. 1991).

Kljub temu pa je vloga programa vedno treba ugotavljati v skladu z vzrokom in posledica-

mi. Pri tem je treba pri ugotavljanju zakonitosti izhajati iz namena zakonskega določila. Program razreševanja presežkov delavcev mora biti sprejet za organizacije, ki zaposlujejo več kot deset delavcev (36.i člen ZDR).

Kljub taki zakonski določbi je sodišče zavzelo stališče, da v majhnem podjetju, ki ima nekaj več kot deset delavcev in v katerem je trajno prenehala potreba po delu le enemu delavcu, materialno pravo ni napačno uporabljeno, tudi če ni sprejet program razreševanja, so pa v sklepu o prenehanju delovnega razmerja smiselno uporabljene zakonske določbe. Priprava programa na ugotavljanje trajnega presežka ne bi mogla vplivati, zato zadošča, da se trajni presežek opredeli, da je v sklepu natančno naveden razlog, zakaj je prišlo do trajnega presežka in da je o stanju obveščeni sindikat (sodba VS VIII IPS 82/95 z dne 12. 3. 1996).

Ponudba zaposlitve v drugi organizaciji oziroma pri delodajalcu je ena od možnosti za preprečitev prenehanja delovnega razmerja zaradi trajnega presežka. Ponujena zaposlitve mora biti trajna, morebitna slabša plača ali težji delovni pogoji pa niso razlog za utemeljeno odklonitev ponujene zaposlitve. Delavcu, ki je razporejen na drugo delovno mesto, zakon ne zagotavlja enake plače, kot jo ima na prejšnjem delovnem mestu, pravico ima samo do plače, ki je določena v kolektivni pogodbi (sodba VS VIII IPS 156/95 z dne 11. 6. 1996). Zavrnitev ponujene zaposlitve ima za posledico, ne uvrstitev med trajno presežne delavce, ampak prenehanje delovnega razmerja po 11. točki 100. člena ZDR, po kateri delavcu delovno razmerje preneha v 30 dneh po dokončnosti sklepa o prenehanju delovnega razmerja.

Zakonsko je določeno, da je poslovodni organ oziroma delodajalec dolžan pri pripravi in

sprejemu programa razreševanja presežnih delavcev zagotoviti sodelovanje delavskega sveta oziroma drugega organa, ki predstavlja delavce, in predstavnikov sindikata. Ti pri pripravi programa sodelujejo, njihova stališča pa je dolžan obravnavati in do njih zavzeti stališča tudi organ upravljanja oziroma delodajalec, in to še pred

Delegacija sindikatov upokojencev vseh štirih italijanskih sindikalnih central dežele Furlanije-Juljske krajine pod vodstvom Luciana del Rossa je prejšnji teden obiskala svoje slovenske kolege. Z Ivanom Kramerjem in Jernejem Jeršanom se je pogovarjala zlasti o reformi pokojninskega zavarovanja, ki jo pripravljajo tudi naši sosedje. V zvezi s tem bosta obe strani izmenjali gradiva, organizirali bosta tudi okroglo mizo. Zanimivo je, da je predlog reforme pokojninskega sistema, kot ga predlaga italijanska vlada, v marsičem podoben našemu. Jernej Jeršan nam je v pogovoru povedal, da se bo sindikat upokojencev skušal izogniti sporu z aktivnimi zavarovanci, ki jim ga skušajo vsiliti predlagatelji novega pokojninskega sistema.

F. K.

15. maja 1997

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	3.500,00
- cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	1.750,00
- polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.218,00
- znižana dnevica (od 6 do 8 ur)	27,93
2. Kilometrini (od 21. 3. 1997 dalje)	51.098,00
3. Ločeno življenje	12.774,00
4. Prenočišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje oktober-december 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 81.573 SIT.

1. Jubilejne nagrade

- za 10 let	40.786,00
- za 20 let	61.180,00
- za 30 let	81.573,00

2. Nagrada ob upokojitvi

244.719,00

3. Solidarnostne pomoči

81.573,00

Vir: Zavod RS za statistiko

Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec april, maj in junij 1997 56.781 SIT

2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje oktober-december 96 znaša 127.746 SIT

Opomba:

Kot smo že dlje časa napovedovali, se s 1. 1. 1997 podatki o plačah ne bodo prikazovali po doslej ustaljeni klasifikaciji gospodarstvo - negospodarstvo. Od 1. 1. 1997 se v Republiki Sloveniji uporablja standardna klasifikacija dejavnosti (Uradni list RS, št. 34/94, 3/95, 33/95 in 15/96). Prav zaradi tega bomo vse podatke, ki so vezani na področje gospodarstva, v sindikalni listi ohranili do uveljavitve sprememb in dopolnitev kolektivnih pogodb na sedanji ravni.

Strokovna služba

KAJ DELAJO

V območnih organizacijah

Zasavje

Uspešno delo sindikata TKI Hrastnik

Izvršni odbor sindikata **Tovarne kemičnih izdelkov Hrastnik** je pretekli teden pripravil letni zbor članov sindikata družbe.

Predsednik sindikata družbe **Jože Kačič** je v svojem poročilu zelo konkretno in celovito ocenil vlogo in mesto sindikata v družbi. Dalj časa se je zadržal pri vprašanih, ki so v ospredju v sindikalnih skupinah, in predstavil uspešno delo sveta delavcev. Izpostavil je odlično sodelovanje s strokovnimi sodelavci in funkcionarji območne organizacije, sindikata KNG in tudi ZSSS.

Ciril Urek je razčlenil posebne naloge sindikata in se zavzel za nadaljnjo krepitev socialnega partnerstva v družbi. Izrekel je priznanje sindikalnim zaupnikom in predsedniku ter visoko ocenil sodelovanje med sindikatom in svetom delavcev.

Branko Majes, direktor družbe, je zboru članov sindikata najprej povedal, kako si poslovno in finančno prizadevajo, da bi dosegali pozitivne rezultate. V nadaljnji razpravi je argumentirano razčlenil več vprašanih iz poročila predsednika sindikata in se zavzel, naj tako kot do sedaj sproti rešujejo probleme, kar je v novih lastninskih razmerjih še posebej pomembno.

Soglasno so bile sprejete programske usmeritve in potrjena finančna poročila.

Na predlog sindikalnih skupin so opravili kadrovske spremembe. Dosedanjim članom organov **Eli Kaluža**, **Majdi Zorko** in **Janezu Zorko** so izročili priložnostna darila.

Priprave na razširjeno sejo OO ZSSS Zasavje

V organih Območne organizacije ZSSS Zasavje potekajo zadnje priprave na razširjeno sejo območne organizacije. Na njej bodo razčlenili gospodarske in socialne razmere v regiji v luči sindikalnih aktivnosti. Brane Mišič, član predsedstva ZSSS, pa bo poročal o pogajanjih za splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo in socialni sporazum.

PRED ZAHTEVNIMI NALOGAMI - Tjaša Logar in Ciril Urek

V nadaljevanju bodo obravnavali in sprejeli finančna poročila, sprejeli informacijo o pripravi okrogle mize »Zasavje - regija v industrijskem zatonu«, obravnavali aktivnosti po sprejetju zakona o jamstvenem skladu ter izmenjali mnenja o aktivnostih v sistemu ZSSS, povezanih s pomembnimi zakonskimi opredelitvami in reformo invalidsko-pokojninskega sistema in zdravstvenega zavarovanja.

C. U.

sindikalni

Zakon o jamstvenem skladu že velja

V PODRAVJU DO SREDSTEV UPRAVIČENI PREKO 15.000 DELAVCEV

Pred dnevi (10. maja) je v Sloveniji začel veljati Zakon o jamstvenem skladu Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 25/97). Sklad, v katerem se bodo zbirala sredstva delodajalcev in Republike Slovenije, bo zagotavljal določene pravice delavcem, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi insolventnosti delodajalca.

Po zakonu o jamstvenem skladu velja delodajalec za insolventnega, če je nad njim začel stečajni postopek oziroma če je sklep o potrditvi prisilne poravnave z načrtom finančne reorganizacije nad njim postal pravnomočen.

Sklad bo delavcem vsaj delno popravil krivico

Delavcem, ki so bili pri insolventnem delodajalcu zaposleni najmanj šest mesecev, zakon o jamstvenem skladu zagotavlja pravico do izplačila:

- neizplačanih plač za obdobje zadnjih treh mesecev pred datumom prenehanja delovnega razmerja (največ do zneska v višini treh minimalnih plač, zmanjšanih za davke in prispevke);

- neizplačanih nadomestil plače za plačane odsotnosti z dela v obdobju treh mesecev pred datumom prenehanja delovnega razmerja (največ do zneska v višini treh minimalnih plač, zmanjšanih za davke in prispevke);

- nadomestila plače za čas neizrabljenega letnega dopusta, do katerega je delavec upravičen v tekočem letu (največ do zneska v višini ene

polovice minimalne plače, zmanjšane za davke in prispevke);

- odpravnine v višini in pod pogoji, kot jih za presežne delavce določajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja (največ do zneska v višini ene minimalne plače, zmanjšane za davke in prispevke).

Delavec bo pridobil omenjene pravice samo, če je svoje terjatve prijavil v rokih in na način, določen v zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, oziroma če je zahteval varstvo svojih pravic v rokih in na način, določen v predpisih, ki urejajo delovna razmerja.

Zahtevo za izplačilo bo moral prizadeti vložiti sam

Postopek za uveljavitev svojih pravic po zakonu o jamstvenem skladu se bo začel na zahtevo upravičencev - to je prizadetih delavcev, ki zadnje mesece pred prenehanjem delovnega razmerja od delodajalca niso dobili plač oziroma odpravnine. Zahtevek bodo morali delavci vložiti najkasneje v roku 60 dni po prenehanju delovnega razmerja pri enoti Republiškega zavoda za zaposlovanje po sedežu delodajalca.

Pravico do izplačila sredstev imajo delavci, ki jim je prenehalo delovno razmerje od 2. 1. 1997 do danes. Pravice po zakonu o jamstvenem skladu imajo tudi upravičenci oziroma delavci, ki jim je prenehalo delovno razmerje zaradi insolventnosti delodajalca

od 2. januarja 1994 do dneva začetka poslovanja sklada, če jim terjatev iz naslova neporavnane pravice po omejenem zakonu ni bila poravnana najmanj v obsegu, določenem z zakonom. Upravičenci, ki bodo od sklada terjali pravice za nazaj, morajo zahtevo za uveljavitev svojih pravic vložiti najkasneje v 90 dneh od dneva začetka poslovanja sklada. Sklad bo začel poslovati najkasneje v 60 dneh po vpisu v sodni register, upravni odbor sklada pa se bo konstituiral najmanj mesec dni prej.

Delavci, ki od začetka leta 1994 do danes pred prenehanjem delovnega razmerja zaradi stečaja ali prisilne poravnave niso dobili izplačanih vseh plač, odpravnine in drugih prispevkov, si bodo morali sedaj izračunati, ali so upravičeni do sredstev iz jamstvenega sklada. Če bodo ugotovili, da so do sredstev upravičeni, bodo morali na enoti Republiškega zavoda za zaposlovanje na območju, kjer je imel sedež bivši delodajalec, vložiti ustrezno zahtevo za uveljavitev svojih pravic. Za vložitev zahteve delavcu ne bo treba plačati takse.

Službe pravne pomoči bodo še bolj obremenjene

Če delavec z odločitvijo sklada ne bo zadovoljen, se bo lahko pritožil na ministrstvo za delo, na odločbo ministrstva pa na delovno in socialno sodišče.

Ker pa si verjetno številni delavci ne bodo znali izračunati (zlasti tisti, ki niso doslej v stečajnem postopku delno že dobili poplačane terjatve), ali lahko pri skladu uveljavljajo svoje pravice, bodo morali članom ZSSS priskočiti na pomoč strokovne delavce in ustrezne službe pravne pomoči pri območnih organizacijah ZSSS, ki so delavce tudi sicer zastopale v stečajnih postopkih. To pomeni veliko dodatno obremenitev za službe pravne pomoči na območjih, ki so že se posebej obremenjene. Napoveduje se, da bodo morali zato te službe organizacijsko, kadrovske in finančno okrepiti.

Po prvih ocenah sekretariata območne organizacije ZSSS Podravje Vekoslave Krašič bo morala služba pravne pomoči pri tej območni organizaciji v postopku pred skladom zastopati okoli 15.000 delavcev, ki jim je od začetka leta 1994 do danes prenehalo delovno razmerje pri insolventnem delodajalcu. Kakšno dodatno obremenitev pomeni to omenjeno službo, ki že deluje v različnih postopkih zastopanja preko 40.000 delavcev, težko predstavljati. Pa vendar delavcem bo treba pomagati, da bodo lahko uveljavili svoje pravice, ki jim jih daje zakon o jamstvenem skladu, saj gre za najbolj prizadeto kategorijo delavcev, ki so ob stečaju prisilni poravnavi podlegli ostali več mesecev brez kršnih dohodkov.

KONFEDERACIJA SINDIKATOV 90 SLOVENIJE
KONFEDERACIJA SINDIKATOV SLOVENIJE PERGAM
NEODVISNOST-KONFEDERACIJA NOVIH SINDIKATOV SLOVENIJE
ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

Ljubljana, 06.05.1997

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
Predsednik dr. Janez Podobnik
Šubičeva 4
1000 Ljubljana

DEKLARACIJA SINDIKALNIH KONFEDERACIJ IN ZVEZE O LASTNINJENJU SINDIKALNEGA PREGOŽENJA

Predstavniki Konfederacije sindikatov 90, Konfederacije sindikatov Slovenije PERGAM, Neodvisnosti-Konfederacije novih sindikatov Slovenije in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije smo trdno odločeni nadaljevati in uspešno zaključiti pogajanja o razdelitvi in lastninjenju sindikalnega premoženja.

Po stališčih Mednarodne organizacije dela, Evropske sindikalne konfederacije in drugih mednarodnih sindikalnih central je najboljša pot razdeljevanja sindikalnega premoženja pot prostovoljnega sporazumevanja med sindikalnimi organizacijami. Ta metoda je vedno bolj upoštevana in zaželjena, kot pa metoda državne intervencije. Prostovoljno sporazumevanje med sindikalnimi organizacijami o delitvi sindikalnega premoženja tudi pospešuje drugo nujno medsebojno sporazumevanje in sodelovanje med njimi, kar tudi pripomore k izboljšanju socialnih in družbenih razmer.

Svoje delo nadaljujemo s ciljem, da skupaj z ostalimi reprezentativnimi sindikalnimi organizacijami na ravni države Slovenije sklenemo dogovor o delitvi nepremičnega sindikalnega premoženja.

Po našem mnenju in v skladu z mednarodno uveljavljenimi načeli delitve sindikalnega premoženja bo ta dogovor podlaga za določitev in razdelitev sindikalnega premoženja z zakonom.

Predlagamo, da upoštevate naše namere in našo voljo, da samostojno in brez intervencije države uredimo vprašanja, ki so posebej pomembna za nadaljni razvoj in delovanje sindikatov, kot socialnih partnerjev.

Podpisniki utemeljeno pričakujemo, da je mogoče do 30. septembra 1997 doseči sporazum o razdelitvi sindikalnega nepremičnega premoženja.

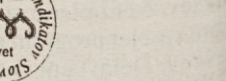
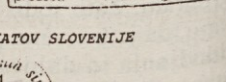
KONFEDERACIJA SINDIKATOV 90 SLOVENIJE
Predsednik
Boris Mazalin

KONFEDERACIJA SINDIKATOV SLOVENIJE PERGAM
Predsednik
Dušan Rebolj

NEODVISNOST-KONFEDERACIJA NOVIH SINDIKATOV SLOVENIJE
Predsednik
France Tomšič

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE
Predsednik
Dušan Semplic

Dušan Semplic

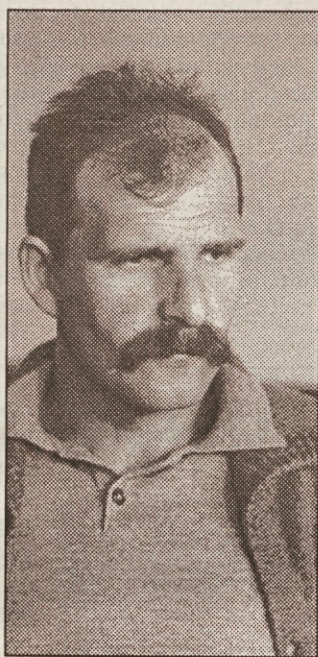

DELAVCI PODJETJA POLAR MED NEBOM IN ZEMLJO

Kot so nam povedali Janez Čamernik, Miran Lajovic in Milan Rot, podjetje Polar iz Ljubljane nima več nobenega dela, zato je večina zaposlenih že od januarja na čakanju. Čeprav jim za čakanje pripada 70-odstotna plača, ne prejema ničesar. Predlog za stečaj, ki ga je zaradi tega dal direktor podjetja, so večinski lastniki podjetja, to so različni državni skladi, gladko zavrnil.

Naši trije sogovorniki pravi, da je bil Polar po otvorenih bilanci vreden več kot dva milijona mark. Vrednost podjetja, ki se ukvarja z goškinsko opremo in hladilno tehniko, pred leti se je imenovalo Elektromehanika, je zlasti v zemljišču in objektih. Čeprav v zadnjih letih zamenjali šest direktorjev, sedanjemu podjetju je prišel oktobra, so že od decembra povsem brez dela. Propadanje podjetja pa se je začelo že veliko prej, saj je od leta 1984, ko je v bivši Elektromehaniki delalo še 68 delavcev, ostalo še 18 zaposlenih. Izguba Polarja naj bi znašala 30 milijonov tolarjev, vendar naši sogovorniki o tem dvomijo.

Gmotni in socialni položaj zaposlenih v Polarju je izjemno slab. Podjetje zanje ne plačuje prispevkov in davkov, zaradi česar niso socialno zavarovani.

Miran Lajovic

Čamernik, Lajovic in Rot ugotavljajo, da vsi zaposleni iz Polarja niso v enakem položaju. Na čakanju, ki ga podaljšujejo iz meseca v mesec, je namreč le večina delavcev, direktor, tajnica, skladiščnik in še trije delavci pa delajo. Dela tudi bivši direktor, ki zdaj za podjetje po pogodbi opravlja naloge komercialista. Čeprav nimajo dokazov, sogovorniki menijo, da tisti, ki še hodijo na delo, dobijo tudi nekaj denarja. V drugačnem položaju je tudi predsednik sindikata podjetja, saj ga je vodstvo »posodilo« drugemu podjetju. Za to delo pa verjetno tudi on ne prejema nobenega plačila, mogoče le nekaj »na roke«.

Prav to pa še povečuje razdvojenost kolektiva, zaradi česar naši sogovorniki niso uspeli s predlogom za organizacijo stavke. Predlagali so tudi, naj jih razglasijo za presežne delavce, vendar vodstvo tudi

tega ni sprejelo. To usmeritev jim je svetoval Valter Zavec, sekretar območnega odbora Skei, ki z njimi redno sodeluje. Njegovo pomoč čakajoči delavci zelo potrebujejo, saj imajo večinoma le poklicno izobrazbo in si sami ne znajo pomagati.

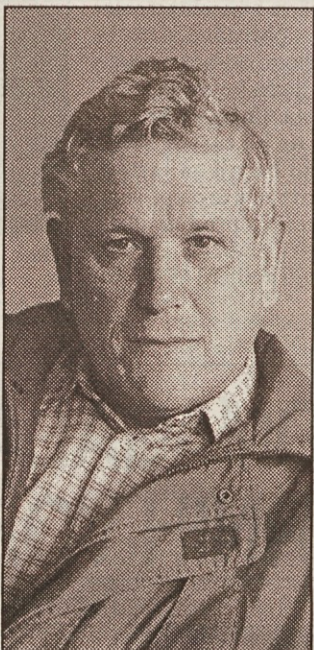
Delavci, ki so na čakanju, so zadnjo plačo prejeli januarja. Od takrat so brez prejemkov, zaradi česar so se prisiljeni preživljati s »fušem«. Zanje je namreč dela kar precej, le zaposlitve jim nihče ne ponuja.

Zakaj so predstavniki skladov zavrnil predlog za stečaj Polarja, lahko le ugibamo. Sogovorniki sklepajo, da so želeli le še znižati vrednost podjetja, da bi ga kdo kupil pod ceno. Kdo naj bi to bil, pa ne vedo.

Ogorčeni niso le nad skladi, ampak tudi na vodstvom in komercialisti. Ne razumejo, da v šestih mesecih zanje niso mogli dobiti prav nobenega novega dela.

Za mnenje o položaju zaposlenih v Polarju smo zaprosili še Valterja Zavca. Ravnanje skladov je ocenil kot nedopustno. Ker delavci niso uspeli prepričati večinskih lastnikov, bi po njegovem mne-

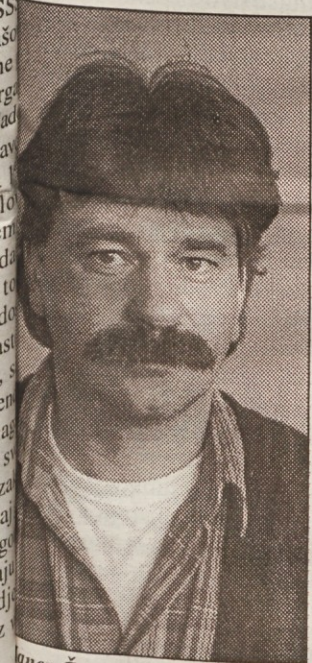
nju morala ukrepati inšpekcija dela. Ker ta dela v okviru ministrstva za delo, je Zavec prepričan, da bi morala ščititi zlasti delo, torej delojemalce. Zaradi nevzdržnega položaja zaposlenih v Polarju

Milan Rot

bi inšpekcija lahko dala tudi kakšno kazensko ovadbo, meni Zavec.

F. K.

Janez Čamernik

Poziv Senjurju

V Sindikatu delavcev trgovine Slovenije ugotavljamo, da je aktivnost za spremembo obratovalnega časa v dejavnosti trgovine iz leta 1996 zastala, čeprav smo v sindikatu pripravili in ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj pravčasno posredovali predlog delovnega gradiva z naslovom Pravilnik o obratovalnem času.

Na letni seji Sindikata delavcev trgovine Slovenije so deležniki z vseh koncev Slovenije terjali, da se je poleg sklenitve kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije za leto 1997 treba prednostno lotiti ureditve obratovalnega in s tem delovnega časa v trgovini.

Prav zaradi tega je Sindikat delavcev trgovine Slovenije prejšnji teden pisno pozval novega ministra za Ekonomske odnose in razvoj vlade Republike Slovenije dr. Marjana Senjurja k nadaljevanju pogajanj za nov pravilnik o obratovalnem času. Pogajanja naj bi se pospešila, tako da bi novi pravilnik in začeli veljavljati v drugi polovici tega leta.

Sindikati smo zelo zainteresirani, da bi se ta problematika prej rešila. Sedanje stanje ne koristi ne delodajalcem še manj pa delavcem, ki si ne morejo privoščiti nujnega dnevnega in tedenskega počitka, kot ga določa slovenska delovno-pravna zakonodaja in konvencije Mednarodne organizacije dela. Na potezi je torej ministrstvo za Ekonomske odnose in razvoj...

Sandi Bartol, sekretar

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slavje bo bolj trpko

Tudi letošnji dan gradbincev ne bo tak, kot bi se za praznik spodobilo: zaradi zaostrenih razmer na področju kolektivnega dogovarjanja bo zato namesto »prave« proslave 6. junija v Črnomlju kar izredna skupščina Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti, v glavnem posvečena prav »problematiki splošne in panožne kolektivne pogodbe«.

»Izredno skupščino pa nameravamo izkoristiti tudi za prehod na enoodstotno članarino,« je povedal sekretar SDGD Jernej Jeršan in namero takole pojasnjeval: »Kongres ZSSS je sicer sklenil, da bo treba pripraviti nov pravilnik o finančno-materialnem poslovanju v ZSSS, vendar je ostalo le pri besedah. In ker so se zato posamezni panožni sindikati vsak po svoje »reševali« iz zagat z internimi akti, smo se vprašali, zakaj se navsezadnje ne bi še mi.« K takim ukrepom jih navajajo dejstva, da s financami, ki jih imajo na voljo, »komaj shajajo«, ponekod – denimo v Podravju – pa »delajo« celo z izgubo. Hkrati s tem, pričakujejo, naj bi se uredila tudi evidenca članstva, ki zdaj niti približno ni točna...

Kljub stiski pa se v SDGD niso odpovedali tradicionalnim prireditvam, ki že značilno zaznamujejo dan gradbincev. Tako se bo 16. t. m. v Fiesi začela tradicionalna slikarska kolonija, 24. t. m. bo v Celju teniški turnir, za 31. maj pa so v Trbovljah razpisane letne ŠIG 97 v kegljanju, namiznem tenisu, streljanju, odbojki, malem nogometu, balinanju in šahu...

N. J.

Sindikat poklicnih gasilcev

Organizatorji letošnjega 15. delovno-športnega tekmovanja poklicnih gasilcev so Pomurci. Organizacijski odbor, ki ga vodi član sveta SPG Leonardo Markovič iz Ljutomera sestavljajo še profesionalci iz enot Murske Sobote, Lendave in Gornje Radgone. Zaradi organizacijskih prednosti so se odločili, da bo tekmovanje v soboto, 9. junija, v Gornji Radgoni. Začelo se ob 8. uri na prostoru pomurskega sejma. Poleg gasilske discipline bo na sporedu še mali nogomet, namizni tenis in vaja na vodi – veslanje na Muri. Gasilsko disciplino predstavlja kombinirana vaja štirih tekmovalcev na 95 m dolgi progi, na kateri bo potrebno premagati ovire, se pravilno opremiti, priključiti hidrantni nastavek, položiti cevi, z vodnim curkom zbijati tarčo, z vrvo navezati gasilsko sekirico, sestaviti lestev itd.

Organizacijski odbor in vodje ekip so se že dvakrat sestali. Sprejeli smo pravilnike in poslovniške tekmovanj ter utrdili druge organizacijske dogovore, med drugim tudi kotizacijo 4.000 tolarjev na udeleženca.

Želja organizatorjev je, da bi na tekmovanju sodelovale vse poklicne gasilske teritorialne enote. Prav zato je sindikat pri tem srečanju nekoliko v ozadju. Gasilci iz treh enot (Ljubljana, Koper in Ravne) so namreč sindikalno drugače organizirani in zaradi konkurenčnosti lani nekaterih ni bilo...

Miloš Mikolič, sekretar

Končno brezposeln!

Avgusta lani smo v Delavski enotnosti pisali o delavcu podjetja za projektiranje, marketing, inženiring ter uvoz-izvoz PMI iz Maribora Antonu Turšiču, ki ni dobil plače od novembra 1993.

Ko so v PMI, ki je ostal brez dela in naročil, odpuščali trajno presežne delavce, Antona Turšiča niso mogli odpustiti, saj je invalid. Tako je v podjetju PMI poleg direktorja ostal Turšič edini delavec. Ker podjetje ni imelo dela, tudi denarja za plače ni bilo. Kljub temu pa je Turšič moral hoditi na delo, saj bi sicer lahko izgubil službo po lastni krivdi. V tem primeru bi izgubil tudi vse pravice na zavodu za zaposlovanje, kar bi bilo zanj kot invalidnega delavca še posebej hudo. Invalidni delavci imajo namreč na zavodu za zaposlovanje in na zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zagotovljeno socialno varnost vse dotlej, dokler ne najdejo druge zaposlitve ali se ne upokojijo. Vsi poskusi Antona Turšiča, da bi se rešil iz absurdnega položaja, so bili zaradi različnih kolizij v naši zakonodaji zaman.

Zato je Delavska enotnost povprašala ministra za delo Toneta Ropa, kaj naj prizadeti delavec stori, da bi si zagotovil socialno varnost. Minister je že v naslednji številki Delavske enotnosti prizadetemu delavcu ponudil pomoč pri razreševanju njegovega statusa – in besedo tudi držal. Ministrstvo za delo se je v reševanju Turšičevega problema vključilo prvega oktobra lani in k sodelovanju pozvalo tudi druge pristojne institucije. O poteku dogodkov v zvezi s tem smo v Delavski enotnosti poročali 13. marca.

Tokrat pa lahko sporočimo veselo vest: Anton Turšič, ki v svojem podjetju 41 mesecev (3 leta in 5 mesecev!) ni dobil plače, se je končno kot brezposelna oseba lahko prijavil na zavod za zaposlovanje, kjer bo prejemal denarno nadomestilo za čas brezposelnosti! Senat okrožnega sodišča v Mariboru je namreč aprila letos končno uvedel likvidacijski postopek za podjetje PMI (Problem je bil, ker nihče ni predlagal likvidacije oziroma stečaja, podjetje samo pa za to ni imelo sredstev.) Po zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji z dnem uvedbe likvidacijskega postopka vsem zaposlenim preneha delovno razmerje – ti pa kot brezposelne osebe lahko nato uveljavljajo pravico do denarnega nadomestila na zavodu za zaposlovanje.

Res je dolgo trajalo, vendar pa je Anton Turšič po 3 letih in 5 mesecih s pomočjo ministrstva za delo končno uspel postati brezposeln. Hvala ministru Ropu! Kako vesel bi Anton Turšič šele bil, če bi mu sedaj kdo pomagal najti še novo zaposlitev in delo, za katerega bi prejemal tudi poštno plačilo!

T. K.

PREJELI SMO

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Upamo, da bomo uresničili cilje

Sindikat Komunalno stanovanjskega podjetja d. d. Sežana je na občnem zboru izvolil nove sindikalne zaupnike.

Na zboru smo člani sindikata ugotavljali, da se je v štirih letih iz sindikata izpisala četrtnina prvotno vpisanih delavcev. Nihče od njih ni navedel vzroka izpisa, vendar je stanje kljub temu zaskrbljujoče. Sindikat je dobil v novi državi in z razvojem tržnega gospodarstva popolnoma novo vlogo. Ugotavljamo, da delo sindikata še ni zaživelo v teh novih razmerah in da bo potrebno še veliko dela.

Člani sindikata so izrazili tudi nezadovoljstvo s sodelovanjem in nastopanjem predsednika ZSSS v volilni kampanji za volitve v parlament. Mnenja smo, da vplivi političnih strank negativno vplivajo na enotnost sindikata in s tem se slabi njegova moč v boju za pravice delavcev.

Delodajalci so z enostranskim odstopom od kolektivne pogodbe jasno pokazali, da se ne bojijo nastopa sindikata. Predobro se zavedajo, da smo razdrobljeni in da so razmere še kako ugodne za teptanje pravic delavcev.

Člani sindikata si želimo, da naše sindikalno vodstvo na pogajanjih ne bi popuščalo in da bi z argumenti zahtevalo pravice delavcev. Slabo plačan in nezadovoljen delavec tudi ne more dobro delati. Delodajalci in sindikati bi lahko celo skupno nastopili v zahtevi do države, da naj zniža visoke davke in prispevke in poišče druge možnosti financiranja proračuna.

Smo majhna država, ki pa ima zelo velik in potraten državni aparat in dobro plačane poslance.

V podjetju si bomo prizadevali za aktivno delo in sprotno dogovarjanje in usklajevanje z vodstvom podjetja v vseh zadevah, ki vplivajo na položaj delavca v podjetju. Cilje smo si zastavili, upamo in želimo si, da jih bomo sposobni tudi uresničiti.

Pozdravljamo vas in vam želimo uspešna in ne predolga pogajanja z delodajalci

Vojko Dobrila, predsednik IO sindikata KSP d. d. Sežana

SKEI SE BO BOJEVAL ZA OHRANITEV ŽE DOSEŽENIH PRAVIC

Za kritičen položaj v kovinski in elektroindustriji so po mnenju Alberta Vodovnika poleg vlade odgovorne tudi banke in Banka Slovenije. Zato bo Skei javno nastopil zoper nje, ne pa proti delodajalcem. Zaposleni v kovinski in elektroindustriji imajo kolektivno pogodbo, ki velja do konca leta 1999. Rezultati pogajanj o novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo torej ne bodo vplivali na njihov položaj. Težave bi lahko bile šele takrat, ko se bodo začela pogajanja o novi pogodbi dejavnosti.

Vodstvo Skei je predsednika vlade večkrat opozorilo na nevezdržen položaj v podjetjih. Terjalo je, naj se pri reševanju težav angažira vsa vlada, ne le posamezna ministrstva. Toda v vladi se zataknejo celo rešitve, ki jih pripravljajo posamezna ministrstva. Menda jih blokira finančno ministrstvo, včasih pa tudi negospodarski sektorji, pravi Vodovnik. Iz tega sklepa, da vlada sploh nima strategije na področju industrije.

Zaradi slabega dela vlade so sedaj tik pred zlomom številna podjetja, med njimi: Lito-stroj, TVT, Finalko, Slovenske železarnice, Zlatarna Celje in še bi lahko naštevali. Glavni razlog njihovih težav je pomanjkanje denarja za financiranje proizvodnje. Po podatkih, ki jih imamo, je bilo v Sloveniji več tujega kapitala pred leti kot zdaj, ko smo lastninjenje skoraj končali.

Skei vladi tudi očita, da ni pristala na predlog, po katerem bi imel regres prednost pred drugimi izplačili. Ker za težave podjetij niso krivi delodajalci, bo Skei protestiral zlasti zoper vlado, Banko Slovenije in poslovne banke. Ta četrtek se bo izvršni odbor Skei sestel v Celju in dogovoril o oblikah pritiska, ki jih bodo uporabili.

Vodovnik se boji očitkov, da razvnamajo politične strasti, vendar jih bodo odločno zavrnili, saj se bodo bojevali le za delovna mesta. Če bo vlada vseeno padla, ne bo zaradi Skei, pokopala jo bo njena lastna politika. Vodovnik je prepričan, da bodo Skei podprli tudi drugi industrijski sindikati, saj položaj njihovih podjetij ni veliko boljši.

Albert Vodovnik, predsednik Skei: Svoje proteste bomo usmerili na vlado in banke

Zaradi članstva in širše javnosti bo vodstvo Skei pripravilo pregled vseh svojih aktivnosti, zlasti opozoril različnim državnim organom. V ospredje so ves čas postavljali zahtevo za ponovni zagon in razvoj industrije. Dokazali bodo, da so vlada in drugi zaslužni le za številne presežne delavce in armado brezposelnih.

O svojih akcijah se vodstvo Skei redno posvetuje z mednarodnimi sindikalnimi organizacijami, zlasti EMF in IMF. Pomagajo jim tudi kovinarji Avstrije, Nemčije, Madžarske, Švedske in Velike Britanije, s katerimi razvijajo tudi dvostranske odnose.

Zaradi nepopolnega obveščanja o rezultatih pogajanj o novi splošni kolektivni pogodbi za

gospodarstvo, skušajo nekateri delodajalci zbežati članstvo in tudi zaupnike Skei. Kolektivna pogodba za kovinsko in elektroindustrijo, kovinske materiale, metalurgijo in livarne pa velja do konca leta 1999. Tudi morebitno zmanjšanje pravic zaposlenih v splošni pogodbi torej ne bo vplivalo na pravice našega članstva, pravi Vodovnik. Težave bi lahko imeli šele pri pogajanjih za novo pogodbo.

Znano je, da Skei ne podpira splošne kolektivne pogodbe, vendar ne nasprotuje njenemu sprejetju. Ker bi bila nova splošna pogodba čez dve leti cokla tudi zanje, pa Vodovnik poudarja, da bodo ostro nastopili proti vsem poskusom krčenja pravic zaposlenih.

F. K.

“Če se vodstvo Tovarne tirnih vozil v okviru mariborskega koncerna TVT z vodstvom Slovenskih železnic in s pristojnimi v državi kmalu ne bo uspelo dogovoriti za to, da bomo v naši tovarni še naprej popravljali in obnavljali velik del tirnih vozil za potrebe Slovenskih železnic, potem bo Tovarna tirnih vozil prisiljena odpustiti večje število trajno presežnih delavcev. To pa bi bil hud udarec tako za tovarno, ki zaposluje preko 500 delavcev, kakor tudi za že sedaj zaskrbljujoče socialne razmere v Mariboru,” pravi predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije v koncernu TVT Franc Stepišnik. “Če bi bila Tovarna Tirnih vozil prisiljena odpustiti novi val trajno presežnih delavcev, bi to zanj na eni strani bilo izredno veliko finančno breme, po drugi strani pa bi se še dodatno poslabšala kadrovska struktura podjetja. Zaradi večkratnega odpuščanja trajno presežnih delavcev je sedaj v podjetju relativno veliko starejših delavcev in invalidov, ki jih zakon štiti in ne morejo biti opredeljeni za presežne delavce. Povprečna starost zaposlenih je 43 let. Ob ponovnem odpuščanju trajno presežnih delavcev bi morala

BO DRŽAVA POMAGALA ŽELEZNIČARJEM IN TOVARNI TIRNIH VOZIL?

tovarna torej odpuščati mlajše delavce. Vse skupaj pa bi lahko začelo resno ogroziti uspešno poslovanje podjetja.”

V prizadevanja za ohranjanje delovnih mest se je vključil tudi Skei

Zaradi resnosti situacije se je v prizadevanja za ohranjanje delovnih mest vključil tudi sindikat kovinske in elektroindustrije v podjetju. Skupaj s predsednikom Skei in državnim svetnikom Albertom Vodovnikom in predsednikom območnega odbora Skei za Podravje Brankom Medikom se je Franc Stepišnik pred prvomajskimi prazniki o tem pogovarjal s predstavnikoma Gospodarske zbornice Slovenije, s predstavnikoma Združenja za kovinsko industrijo pri gospodarski zbornici ter s predstavnikoma ministrstva za gospodarske dejavnosti.

“Slovenske železnice imajo izgube, saj dobijo premalo sredstev iz proračuna. Zato železničarji tudi nimajo dovolj denarja za investicije in popravilo vagonov in drugih tirnih vozil. V razvitih državah prejemo železničarji iz proračuna okoli 40 do 50 odstotkov celotnega prihodka, pri nas pa manj od 30 odstotkov. Železnica sama zato ne more rešiti problema rednega vzdrževanja svojih tirnih vozil, pač pa bi morala železničarjem in naši tovarni Tirnih vozil priskočiti na pomoč država,” poudarja Stepišnik.

Pred leti so denimo v Tovarni tirnih vozil za potrebe slovenskih železnic opravili letno okoli 700.000 norma ur, letos pa je zaenkrat predvidenih samo 130.000. “Zaradi tega, ker železničarjem primanjkuje sredstev za vzdrževanje in popravilo voznega parka, zagotovo trpi tudi varnost na slovenskih pro-

gah,” je prepričan Franc Stepišnik.

“V Slovenskih železnicah ta čas še ne vedo, koliko sredstev bodo dobili iz proračuna. Prav tako pa naša tovarna ne ve, kakšen bo obseg naročil s strani železničarjev. Trenutno je doma na čakanju več deset ljudi, okoli tretjina delavcev pa je morala pred prazniki na kolektivni oziroma prisilni dopust,” pravi Stepišnik.

Ker Tovarna tirnih vozil nima dovolj naročil Slovenskih železnic, je bila prisiljena prevzeti nekatera dela, za katera pa nima dovolj usposobljenih lastnih delavcev. Tako je bila prisiljena zaposliti za določen čas okoli 80 ljudi. “Na eni strani ima tovarna lastne delavce na čakanju, po drugi strani pa je prisiljena zaposlovati delavce drugih poklicev za določen čas. Tako velikih stroškov tovarna dolgo ne bo mogla zdržati,” poudarja Stepišnik.

Franc Stepišnik: Če Tovarna tirnih vozil od železničarjev ne bo dobila dovolj naročil, bo morala ponovno odpuščati trajno presežne delavce.

Delavci so zaskrbljeni za svojo prihodnost

“Zaradi takšnih razmer so tudi delavci že zelo na trnih. Doslej je podjetju na srečo uspelo

izplačevati plače redno in po kolektivni pogodbi. Kljub temu pa so delavci vse bolj zaskrbljeni za svojo socialno varnost. V Mariboru je propadlo že veliko tovarn v kovinski in elektroindustriji. Prav bi bilo, da bi pristojna ministrstva pomagala rešiti Tovarno tirnih vozil,” pravi Stepišnik. Upa, da se bosta v reševanje problemov Tovarne tirnih vozil vključili tako ministrstvo za gospodarske dejavnosti kot ministrstvo za delo.

“Vodstvo podjetja si zelo prizadeva, da bi podjetje dobilo delo in da bi tako rešili čim več delovnih mest. Pri tem mu skuša pomagati tudi sindikat. Morda se sliši malce nelogično, da se tudi sindikat ukvarja s temi vprašanji, vendar druge možnosti nimamo. Ne moremo samo čakati, kaj se bo z nami zgodilo, saj čakanje delavce najbolj ubija. Storit moramo vse, da bi ohranili delovna mesta in socialno varnost zaposlenih in njihovih družin,” pravi odločno Franc Stepišnik.

Samo upamo lahko, da bo vodstvu in sindikalistom v Tovarni tirnih vozil to tudi uspelo.

T. K.

In memoriam

Danilo Masten

Danilo Masten se je rodil 11. julija 1923 v delavski družini v Središču ob Dravi. Po osnovni šoli v Središču je z odličnim uspehom končal še meščansko šolo v Ormožu, za nadaljnje šolanje pa ni bilo denarja.

Moral se je sam preživljati s priložnostnimi zaposlitvami pri kmečkih opravilih in kot pisarniška moč v središki oljarni. Danilo je bil zaveden slovenski fant, zato je moral na prisilno delo na območje današnje Avstrije. Bil je prisilno mobiliziran v takratno nemško vojsko. Z bojišča v severni Afriki je pobegnil k zahodnim zaveznikom. Od maja 1943 je bil že redni vojak - najprej v ameriški, potem pa v angleški armadi, kjer je obiskoval šolo za častnike. V bojih je bil ranjen in po ozdravitvi se je v oktobru 1944 v partizanski bazi v Italiji odločil za narodnoosvobodilni boj v domovini. V Splitu je bil razporejen v Peto prekomorsko brigado in dobil položaj komandirja čete.

V Središču in na Ptujju je po vojni opravljal različne funkcije. Marca 1973 je bil izvoljen za predsednika občinskega sveta Zveze sindikatov Ptuj. To dolžnost je opravljal poklicno, po preteku mandatne dobe pa je bil do upokojitve sekretar občinskega sindikalnega sveta Ptuj. Vmes je uspešno opravljal še vrsto dolžnosti v okviru republiškega in zveznega sindikata storitvenih dejavnosti. Vse svoje znanje in organizacijsko sposobnost je namenjal uveljavljanju sindikalne organizacije in interesov delavcev. To dokazujejo tudi številna sindikalna odličja, med drugim zlati znak Zveze sindikatov Slovenije ter plaketa bratstva in prijateljstva.

Dejaven je ostal tudi po odhodu v zaslužni pokoj, čeprav ga je pri tem večkrat ovirala bolezen.

Danila bomo pogrežali zlasti kolegi s Ptujja, pa tudi sindikalisti iz vse Slovenije. Ženi Zdravki in svojem izrekamo sožalje.

F. F.

TAKO KOT ŠTEVILNIM IZVOZNIKOM TUDI MARIBORSKI LIVARNI UKREPI EKONOMSKE POLITIKE NE POMAGAJO

“Mariborska livarna potrebuje kredite za obratna sredstva in za nabavo sodobne tehnološke opreme ter za posodobitev proizvodnih programov. Za takšne kredite pa mora pri nas dati poroštvo država, saj banke pri nas kar naprej same sebe sanirajo in s krediti pravzaprav sploh ne spremljajo več industrije, kakor je to v razvitem svetu. Naši konkurenti v tujini poslujejo z ugodnimi dolgoročnimi strateškoročnimi krediti, pri nas pa morajo industrijska podjetja poslovati z lastnimi sredstvi in z dragimi kratkoročnimi krediti,” pravi predsednik sindikata kovinske in elektroindustrije v Mariborski livarni Branko Medik.

“Naša država bi morala pripraviti strateški načrt za razvoj industrije, nato pa bi morala z ukrepi ekonomske politike zagotoviti industrijskim podjetjem vsaj podobne pogoje poslovanja, kot jih imajo v razvitih državah. Ali se bodo resnično morale

Branko Medik: S problemi, ki pestijo Mariborsko livarno, je delegacija Skei seznanila predstavnike vlade in gospodarske zbornice.

potopiti še najboljše in najbolj uveljavljene slovenske tovarne, da bo vlada ugotovila, da brez industrije tudi preostalo gospodarstvo ne more preživeti? Trenutno je naš ekonomski sistem

napisan na kožo raznim špekulantom in prekupčevalcem. Celo sekundarne surovine, ki jih v Sloveniji primanjkuje, so nekateri začeli izvažati,” se huduje Medik. “Poleg tega pa država kaj slabo štiti izvoznike. Ne mislim samo na neustrezno tečajno politiko ter na prevelike davke in prispevke, temveč tudi na carinsko politiko. Poglejte: Mariborska livarna ima krepko prevleke proizvodne zmogljivosti za domači trg, ob tem pa se nekaterim spleta uvažati iste izdelke (marsikdaj so dvomljive kakovosti) iz Italije, Avstrije, Madžarske in drugih držav. Konkurenti v omenjenih državah pa poslujejo v znatno ugodnejših pogojih. Marsikdaj pri takšnih poslih sodelujejo celo naši bivši sodelavci, ki najboljše poznajo luknje v različnih predpisih.”

Da bi pristojne opozoril na neustrezne pogoje poslovanja, ki otežujejo poslovanje in razvoj tudi Mariborski livarni,

se je Branko Medik skupaj s predsednikom Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije Albertom Vodovnikom in predsednikom Skei v koncernu TVT Francem Stepišnikom pred prvomajskimi prazniki pogovarjal s predstavnikoma Gospodarske zbornice Slovenije, Združenja za kovinsko industrijo pri tej zbornici in s predstavnikoma ministrstva za gospodarstvo.

“Livarno pestijo podobni problemi kot vse izvoznike,” pravi Branko Medik. “V teh dneh je dobilo odločbe tudi okoli 80 trajno presežnih delavcev. Trajno presežne si podjetje prizadeva rešiti s pomočjo posebne vladne skupine s prezaposlovanjem v druga podjetja. Plače v Mariborski livarni so zares po kolektivni pogodbi, vendar pa jih delavci praviloma dobivamo ob koncu meseca. Zaradi tega so delavci zaskrbljeni. Posebej pa nas vse skupaj skrbi, kaj bo, če vlada z ukrepi ekonomske politike ne bo začela bolj pomagati industriji. Upam, da bodo naša opozorila na pristojnih mestih vsaj malce prispevala, da se bo vlada na ustrezen način lotila reševanja problemov v slovenskem gospodarstvu, zlasti pa v industriji.”

T. K.

Odločili o usodi ilirskobistriškega Lesonita

REŠITEV PRED PROPADOM JE PROGRAMIRANI STEČAJ

Minuli konec tedna se je vsaj za nekaj časa zbrila usoda ilirskobistriškega podjetja Lesonit. Podjetje gre v programirani stečaj, kar naj bi pomenilo, da bodo ohranili tako imenovana zdrava jedra, v njih pa zaposlili okoli 350 sedanjih delavcev Lesonita. Brez dela bi tako ostalo od 170 do 200 delavcev, za katere pa pristojna ministrstva nameravajo ustrezno poskrbeti. Ustanovili naj bi tudi invalidsko podjetje, v katerem bi delo našlo okrog 70 invalidov, ki so zaposleni v Lesonitu.

Lesonit je minulo leto končal s 324 milijoni tolarjev izgube, ki pa bi bila za 200 milijonov večja, če je ne bi zmanjšali na račun rezervacij iz lastninjenja podjetja. Podjetje je zašlo v hude težave po razpadu Jugoslavije, saj nikakor ni uspelo nadomestiti izgubljenega jugoslovanskega trga z drugimi trgi. Na ministrstvu za gospodarske dejavnosti, ki se je v reševanje Lesonitovih zapletov v zadnjem času močno vključilo, menijo, da se v podjetju niso uspeli pravočasno reorganizirati v skladu z omejenimi možnostmi prodaje izdelkov. Težave so konec lanskega leta dosegle vrhunec, rezultat pa je odločitev o reorganizaciji podjetja s programiranim stečajem oziroma stečajem s prisilno poravnavo.

Stečaj je že pred mesecem dni predlagal nadzorni svet podjetja, kljub temu pa so upniki in ministristvo za gospodarske dejavnosti proučevali tudi možnosti za sanacijo Lesonita. Opravljene strokovne analize so pokazale, da je najboljša rešitev, se pravi najbolj učinkovita in tudi najhitrejša, stečaj, ki vodi v ohranitev zdravih jeder in ohranja dve tretjini delovnih mest.

Metod Dragonja, minister za gospodarske dejavnosti: Za Lesonit je rešitev pred propadom programirani stečaj, s katerim bomo ohranili zdrava jedra in 350 delovnih mest. Najtežje delo, pripeljati podjetje do dobičkonosnosti, pa bodoče vodstvo še čaka.

Minister za gospodarske dejavnosti Metod Dragonja je povedal, da bo ministrstvo že te dni

dalo Lesonitu 40 milijonov tolarjev pomoči in prihodnji mesec prav toliko. Problem odvečnih delavcev bodo reševali na najmanj boleč način, je dejal Metod Dragonja. V to reševanje se bo seveda vključilo tudi ministrstvo za delo, družino in

socialne zadeve v okviru svojih pristojnosti in možnosti reševanja takih zadev. Vključil se bo tudi Zavod za zaposlovanje Slovenije, ki bo pomagal pri ustanovitvi invalidskega podjetja, v katerem bi dobilo delo okoli 70 invalidov iz Lesonita.

Stečajni postopek naj bi ko-

prsko sodišče objavilo do konca maja, obljublja minister za gospodarske dejavnosti. Gre torej za pospešeno postopek, saj vemo, da je treba na uvedbo stečajnega postopka včasih čakati mesece.

Zanimivo pa bo ugibati, katera izmed več kandidatov za stečajnega upravitelja bo sodišče izbralo. Kolektiv, sindikat in občinski svet se zavzemajo, da bi to delo dobil nekdanji direktor Lesonita Franc Lipolt, ker težave podjetja in tudi proizvodne procese v njem dobro pozna. Nadzorni svet podjetja pa je sodišču predlagal, naj za stečajnega upravitelja Lesonita imenuje sedanjega prokurista podjetja Stojana Grilja. Na ministrstvu za gospodarske dejavnosti se ogrevajo za stečajnega upravitelja, ki ne bo več samo postopkov prisilne poravnave in stečaja, pač pa še bolj tudi uresničevanja zahtevnih razvojnih ciljev preostanka sedanjega Lesonita. Če smo ministra pravilno razumeli, ima pričakovane sposobnosti Stojan Grilj. Grilju v prid je tudi nedavni zagon proizvodnje vlaknenih plošč, ki je dotlej stala kak mesec dni, in pa priprave na skorajšnji zagon obrata Žaga. Za ta obrat je sicer možna še ena rešitev, in sicer prodaja Gozdnemu gospodarstvu Postojna. S kupnino bi

Lesonit lahko vrnil del svojih dolgov in zato je prodaja obrata dobremu ponudniku še najbolj verjetna.

Tako je propad podjetja (brez zunanje pomoči bi gotovo propadlo), v katerem je zaposlena kar četrtina vseh delavcev ilirskobistriške občine, za zdaj preprečen. Vendar glavno delo še čaka, pravi Metod Dragonja, ki

se je intenzivno vključil v reševanje težav tega podjetja. Najtežje bo pravzaprav preostanek Lesonita, tako imenovana zdrava jedra, vendar so za zdaj zdrava le na papirju, pripraviti do polnega teka in doseganja dobička. Sele čez leto ali dve bo v resnici mogoče reči, ali je Lesonit zares ozdravljen.

N. L.

Nekaj upanja v manjšo rast nezaposlenosti

ODLOČILNE BODO NALOŽBE V NOVA DELOVNA MESTA

Poročali smo že o predvidevanjih Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije, da bo število registriranih brezposelnih ljudi pri nas do konca oktobra precej presežilo 133.000. Podatki zavoda o številu nezaposlenih oseb konec letošnjega marca, takrat jih je bilo 124.244, kažejo nekaj večji mesečni upad od pričakovanega, na letni ravni (primerjava med koncem marca letos in lani) pa porast za skoraj tri odstotke. Pričakovati je bilo blag mesečni upad nezaposlenosti za slabega pol odstotka, na letni ravni pa porast za dober odstotek. Zgodilo se je drugače, mesečni upad brezposelnosti (primerjava med koncem marca in koncem februarja) je bil malo večji od enoodstotnega, porast na letni ravni pa trikrat večji od pričakovanega ali skoraj triodstoten. Kljub temu letošnji marec ne odstopa od dolgoletnega povprečja. Ker pa je v mesečni primerjavi število nezaposlenih že drugi mesec zapored upadlo, je vendarle zbudilo nekaj upanja, da predvidevanja o velikem porastu nezaposlenosti v tem letu le ne bodo uresničena. Toda na zavodu kljub nadaljevanju obdobja stagnacije števila registriranih brezposelnih napovedujejo, da smo nemara že na začetku ponovnega porasta. Odločilni pa bodo seveda pomladni in poletni meseci. Problem je namreč, da ni večjega novega zaposlovanja. Le odpiranje novih delovnih mest bi namreč trajneje zmanjšalo število nezaposlenih. Delovnih mest pa zaradi premajhne investicijske dejavnosti gospodarstva odpiramo premalo.

M. S.

Prebrali smo za vas KAM NALOŽITI PRIHRANKE

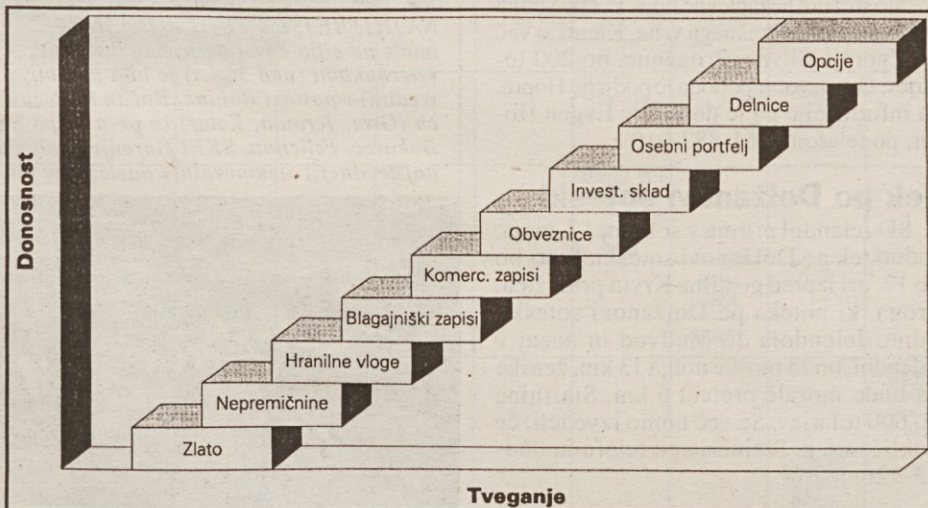
V nekdanji državi in nekaj časa tudi v samostojni Republiki Sloveniji smo zaradi visoke inflacije poznali samo dva smotrna načina vlaganja prihrankov: nakupovanje deviz ali kupovanje izdelkov oziroma predmetov visoke in trajne vrednosti. Z lastninjenjem družbenega premoženja, spremembo družbenega in gospodarskega sistema in kajpak znižanjem inflacije na znošno letno stopnjo so se možnosti za vlaganje prihrankov močno razširile in tudi spremenili odnosi med njimi. Kam vse lahko danes vložite prihranke? V zlato, nepremičnine, hranilne vloge, blagajniške zapise, komercialne zapise, investicijske sklade, državne in druge obveznice, delnice, opcije, osebne portfelje... Kaj nam prinese posamezni način investiranja denarja, ki smo ga nekdanj hranili v "nogavicah" v obliki deviz, saj zaradi slabih izkušenj nismo zaupali ne domači valuti ne bančnemu sistemu?

in varnost naložb sovražnika, ki nimata obstanka skupaj. Lepo pa se ujemata visoka donosnost in tveganost ter varnost in nizka donosnost. Ko se odločimo, kateri par nam bolj ustreza, je treba vedeti le še, katere vrste naložb ustrezajo enemu ali drugemu paru varnosti in donosnosti.

Seveda je treba za dobro naložbo prihrankov vedeti še precej več, kot bomo o tem zapisali v tem članku. Ta zapis je osnovna lekcija, vendar je za začetek dovolj primeren. Za

srednje visoke. Visoka pa so tveganja in zato tudi donosnost naložb v investicijske sklade, osebne portfelje, delnice in opcije.

Včasih pa taka razvrstitev tveganja in donosnosti ne drži. V zadnjih letih smo v Sloveniji in zlasti v Ljubljani pričeli razcvetu trgovanja z nepremičninami. Cene nepremičnin in najemnin zato naraščajo, kar prinaša visoke donose, hkrati pa je tveganost vlaganja v nepremičnine majhna. Investicijske sklade, na primer, bi lahko

vas smo ga prebrali v časopisu Bančnik, SKB banke d. d., napisala ga je Alenka Novak. Preglednica, ki jo tudi povzemamo iz omenjenega članka (Naložbe - tveganje in donos), kaže, da so najbolj varne, a tudi najmanj donosne naložbe v zlato, malo bolj tvegane, a tudi bolj donosne, je nakup nepremičnin. V sredini razpredelnice so hranilne vloge, blagajniški in komercialni zapisi in obveznice; pri naložbah vanje so tveganja in donosnosti

zaradi nedavnih pretresov, primer Dadasovih skladov in privatizacijske luknje, označili kot še bolj tvegane za naložbe.

Srednje visoko stopnjo tveganja nosijo blagajniški in komercialni zapisi ter obveznice. Ti vrednostni papirji imajo vnaprej znano stopnjo donosnosti. Obveznica je dolgooročen dolžniški vrednostni papir, ki ima glavnico in daje imetniku vnaprej znan, fiksni donos. Izdajatelj obveznice izplačuje svojo

obveznost v vnaprej določenih zneskih in obrokih. Obveznice izdajajo države, podjetja in krajevne skupnosti, najbolj tvegane pa je nakup podjetniških obveznic. Blagajniški in komercialni zapisi so kratkoročni vrednostni papirji, nekakšne kratkoročne obveznice. Izdajajo jih centralna in poslovne banke in druge finančne organizacije. Banke z izdajanjem teh zapisov uravnavajo svojo likvidnost, Banka Slovenije uravnava z njimi količino denarja v obtoku. Komercialnih zapisov se poslužujejo finančne organizacije in velika podjetja, ki tudi potrebujejo dodatna finančna sredstva za uravnavanje svoje likvidnosti. Stopnja tveganja pri teh dveh vrednostnih papirjih je odvisna od izdajatelja, dodaten vir tveganja pa je vpliv tržnih razmer, če z njimi trgujemo na sekundarnem trgu pred njihovo zapadlostjo.

Najbolj tvegane naložbe z donosom, ki se ga ne da napovedati, so vloge v investicijske sklade, individualno oblikovani portfelji, naložbe v delnice in opcije. Portfeljske naložbe so tudi naložbe v investicijske sklade, saj smo z nakupom točk sklada udeleženi v celotnem portfelju sklada. Tisti vlagatelji, ki želijo oblikovati svoj portfelj, za katerega je ponavadi potreben tudi večji investiran znesek, običajno za njegovo vodenje pooblastijo svojega borznega posrednika. Tveganje portfeljskih naložb je odvisno od sestave portfelja. Najbolj rizični so delniški portfelji, vendar ti lahko prinesejo tudi največji zaslužek.

Skratka, možnosti za nalaganje prihrankov in njihovo plemenitenje je veliko, od posameznika pa je odvisno, za katero vrsto naložb se bo odločil, za manj ali bolj tvegano z večjimi donosi.

N. L.

Slovenska izvozna družba lani pomagala pri šestih odstotkih izvoza

POMOČ IZVOZNIKOM ŠE PREMALO UČINKOVITA

Eden izmed nedavnih gospodarskih ukrepov nove slovenske vlade je tudi finančna podpora Slovenski izvozni družbi, dokapitalizacija v višini tri milijarde tolarjev in zakon o spremembah zakona o Slovenski izvozni družbi, ki čaka na obravnavo v državnem zboru in katerega jedro je ustanovitev posebnih varnostnih rezerv družbe. Te naj bi bile namenjene pokrivanju tečajnih tveganj slovenskih izvoznikov v obliki srednjeročnega in dolgoročnega zavarovanja. Če bo državni zbor zakon sprejel, bo Slovenska izvozna družba že jeseni izvoznikom lahko ponudila to novo vrsto storitve, ki pomeni dodatno spodbudo slovenskemu izvozu.

Odbor za gospodarstvo je omenjeni zakonski predlog že podprl in v parlamentu predlog po zdravi pameti ne bi smel imeti težav. Državni proračun namerava izvožno družbo za ta namen dokapitalizirati z dvema milijardama tolarjev, tako da družbe oblike dejavnosti družbe ne bodo trpele škode zaradi uvedbe novega načina spodbujanja izvoza. Del denarja od privatizacijskih kupnin, ki se steka v proračun družbe, namerava ta tudi porabiti za varnostne rezerve, tako da bo izvozna družba lahko ponudila še večji obseg storitev iz tega naslova. Drugi, večji del denarja od privatizacijskih kupnin pa namerava porabiti za svojo dokončno dokapitalizacijo. Sicer pa Slovenska investicijska družba nenehno, kot ji to omogočajo sredstva, širi obseg svojih storitev izvoznikom. Lani je na primer uvedla zavarovanje pred srednjeročnim poslovnim tveganjem. Dotlej je namreč nudila zavarovanja le za kratkoročne posle. Lani je družba zavarovala tveganje pri srednjeročnih poslih za štiri in pol milijona dolarjev, letos pa bo obseg takšnih zavarovanj predvi-

doma precej večji. Lani je družba povečala obseg zavarovanj pred komercialnimi tveganji, ki jih je bilo za 143 milijonov dolarjev, za 306 milijonov dolarjev pa je zavarovala posle pred nekomercialnim tveganjem. V ta tveganja sodijo nestabilni politični položaj v državi, kamor slovensko podjetje izvažajo, vojna, elementarne nesreče in tako dalje. Izvoznikom je Slovenska izvozna družba lani izdala tudi 52 stori-tvenih garancij v skupni vrednosti dobrih 10 milijonov dolarjev, pri čemer je bilo največ takšnih za odpravo pomanjkljivosti v garancijski dobi, garancij za dobro izvedbo poslov in za sodelovanje na licitacijah. Te potrebujejo predvsem izvozniki opreme in izvajalci investicijskih del v tujini. Na področju refinanciranja pa je družba sodelovala z 273 izvozniki in 30 poslovnimi bankami ter s tem pomagala uresničiti izvozne posle v vrednosti 180 milijonov dolarjev. Slovenska izvozna družba je tako lani pomagala realizirati šest odstotkov slovenskega izvoza, to pa je za pomen izvoza za Slovenijo mnogo premalo.

M. S.

GREMO NA FRANJO!

Kdor ni bil na Triglavu, pravijo, ta ni pravi planinec (kaj šele Slovenec!). Če je tako, potem bi lahko v našem primeru držalo tudi takole: kdor ni bil na maratonu Franja, ta ni pravi kolesar!

No, nam ni do takih in podobnih modrovanj; smo si pa bili pri planiranju te številke edini v razmišljanjih, da bi ob 16. izvedbi le kazalo pripraviti tak načrt priprav za nastop na Franji, ki bi vam jamčil dober uspeh in obilo užikov. V teh težnjah nam je rade volje priskočil na pomoč Gorazd Penko, bivši as državne reprezentance, zdaj pa trener prvega moštva ljubljanskega Roga-Radenske, ki se je po temeljitem razmišljanju odločil za tale dva programa:

Program A:

Namenjen je tistim rekreativnim kolesarjem, ki nameravajo na Franji tekmovali s časom in konkurenco. Sem sodijo vsi tisti rekreativci, ki letošnje, za kolesarjenje skrajno neugodne zime niso preživeli v dnevnih sobi, ampak so svojo vzdržljivost in moč ohranjali s tekom na smučeh, drsanjem ali hojo v hribe, ob ugodnih vremenskih razmerah pa nekaj specialne vadbe nadomestili tudi z gorskimi kolesom.

Program B:

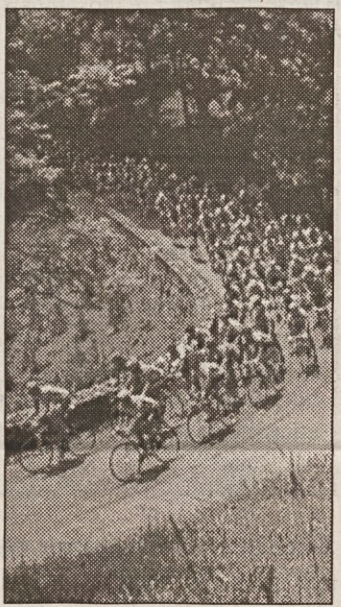
Namenjen je tistim rekreativcem, ki bi se radi na cilj maratona Franja pripeljali s čim manjšimi težavami – torej brez krčev in bolečin v mišicah. Ta »tip« udeležencev preko zime najbrž tudi ni bil fizično aktiven.

»Marec in april sta meseca, ko popusti še tako huda zima, zato je trening s kolesom že mogoč. Vendar pozor: v teh dveh mesecih ne pretiravamo ne z obsegom ne z intenzivnostjo, moramo pa tudi paziti, da smo primerno zaščiteni pred vremenskimi vplivi!« opozarja Penko. »Vadba naj bo v območju aerobnih katabolnih procesov. Če treniramo na kolesu, dajemo poudarek na frekvenco pedaliranja in na pozicijo telesa; zadovoljujemo torej aerodinamične in funkcionalne zahteve.

Bolj zagrizeni si bodo v tem obdobju privoščili tri do pet treningov na teden na kolesu, malo manj pa le enega ali dva – lahko tudi brez kolesa, če se morda udeležujejo kakšnih rekreacijskih ur v prijateljskem ali podjetniškem krogu.«

Dan »D« bo v nedeljo, 13. julija, nanj pa se bomo začeli pripravljati kmalu po prvomajskih praznikih (zato glej načrt od spodaj navzgor). Pa še to: aktivnosti ob koncu tedna (nedelje so označene s posebno barvo) lahko posameznik po želji zamenja; večina pa se bo na maratonih pred Franjo gotovo hotela prepričati, koliko pravzaprav velja.

Nik Jan

Legenda:

Poljubno: intenzivnost ni prevelika; pulz na območju regeneracije in do individualnega laktatnega praga.

Spreminjajoč tempo: aktivnost pri utripu do individualnega aerobnega praga in do 90 odstotkov individualnega anaerobnega praga.

Hitro tempo: intenzivnost velika, pulz v območju 90 do 105 odstotkov individualnega anaerobnega praga.

datum	program A	program B
julij		
13.	maraton Franja (150 km)	maraton Franja (150 km)
12.	60 km - poljubno	40 km - poljubno
11.	počitek	počitek
10.	60 km - poljubno	počitek
9.	90 km - poljubno, 2 x 15 min. hitrejšega tempa	80 km - poljubno
8.	40 km - poljubno	počitek
7.	počitek	počitek
6.	120 km - 2 x vzpon, 1 x zelo hitro (3 - 5 km)	150 km - poljubno
5.	60 km - poljubno	40 km - poljubno
4.	počitek	počitek
3.	60 km - z lažjim prenosom	počitek
2.	90 km - v spreminjajočem tempu (2 uri)	60 km - poljubno
1.	40 km - poljubno	počitek
junij		
30.	počitek	počitek
29.	170 km - 3 x vzponi, 2 x v zelo hitrem tempu	120 km - poljubno
28.	90 km - poljubno	40 km - poljubno
27.	počitek	počitek
26.	60 km - poljubno	počitek
25.	120 km - v spreminjajočem tempu (3 ure)	60 km - poljubno
24.	90 km - poljubno	počitek
23.	počitek	počitek
22.	60 km - poljubno	90 km - poljubno
21.	60 km - poljubno	60 km - poljubno
20.	počitek	počitek
19.	počitek	počitek
18.	60 km - poljubno	40 km - poljubno
17.	40 km - poljubno	počitek
16.	počitek	počitek
15.	150 km - 3 x vzpon (3 - 5 km), v hitrem tempu	120 km - poljubno
14.	90 km - poljubno	počitek
13.	počitek	počitek
12.	60 km - poljubno, z lažjimi prenosi	60 km - poljubno
11.	120 km - v spreminjajočem tempu (2 uri)	počitek
10.	80 km - poljubno	počitek
9.	počitek	počitek
8.	120 km - 3 x vzpon (3 - 5 km), v hitrem tempu	90 km - poljubno; obrati, lažji prenos
7.	90 km - poljubno	druga aktivnost
6.	počitek	počitek
5.	60 km - poljubno, lažji prenos	počitek
4.	90 km - v spreminjajočem tempu (2 uri)	50 km - poljubno; obrati, lažji prenos
3.	60 km - poljubno; lažji prenos	počitek
2.	počitek	počitek
1.	90 km - 2 x vzpon (3 - 5 km), v hitrejšem tempu	60 km - poljubno; obrati, lažji prenos
maj		
31.	60 km - poljubno	druga aktivnost
30.	počitek	počitek
29.	60 km - poljubno	počitek
28.	90 km - v spreminjajočem tempu (2 uri)	40 km - poljubno; obrati, lažji prenos
27.	40 km - poljubno	počitek
26.	počitek	počitek
25.	90 km - poljubno; obrati	60 km - poljubno; obrati, lažji prenos
24.	60 km - poljubno; obrati	druga aktivnost
23.	počitek	počitek
22.	60 km - poljubno; obrati	40 km - poljubno; obrati
21.	60 km - poljubno; obrati	priprava kolesa

Spomin še živi!

Privedite ob 9. maju – po novem dnevu miru, ki so v slovenski prestolnici ves prejšnji teden potekale pod skupnim nazivom Pohod Ljubljana 97, so dosegle svoj vrhunec v soboto dopoldne na Kongresnem trgu v središču mesta. Tam je bil cilj množičnega manifestativnega pohoda po Poti spominov in tovarštva ter tekov moških (28 km) in ženskih (14 km) ter mladinskih in pionirskih (3,5 km) trojk, na katerih je, po skromnejši udeležbi v zadnjih letih, spet sodelovalo na tisoče udeležencev. Utrip Pohoda Ljubljana 97 smo s kamero tako le izmerili tudi mi. (N. J.)

»TO JE ŠE TAPRAV SINDIKAT!« – Pohodniki, ki so z različnih izhodišč že zarana krenili po poti, ob kateri je bila med okupacijo postavljena bodeča žica, so bili zadovoljni nad svojo odločitvijo. Še posebej tisti, ki so štartali z zahodnega konca Ljubljane: spetoma so namreč naleteli na okrepevalnico ZSSS (na sliki), kjer so jih prijazno postregli s čajem. Kajpak – brezplačnim...

»AL SO NAS NATEGNILI!« Tak je bil soglasen komentar vseh, ki so se v okviru Pohoda Ljubljana 97 nameravali udeležiti 70-kilometrsko kolesarske »dirke« po obronkih Polhograjskih dolomitov. Namesto štarta so namreč dočakali le obvestila enega od »naključnih« organizatorjev, da je prireditev zaradi težav pri pridobitvi vseh potrebnih dovoljenj – odpovedana...

NAJHITREJŠIM TUDI KOLAJNE – Zmagovite tekačice so se imele na cilju čast povzpeti tudi na zmagovalne stopničke. Med veterankami (nad 35 let) je bila najboljša trojka Fun Sporta (v sredini) v postavi Bohinc, Bučan in Požnič pred (levo) Radovljico (Grm, Jerman, Kotar) in prvo ekipo SKEI Gorenja (Pugelj, Bukovec, Felicijan). SKEI Gorenje je bil z osmimi ekipami sploh najštevilnejši »tekmovalni« udeleženec letošnjega Pohoda.

SO ALI NISO! – Na Kongresnem trgu v osrčju mesta, cilju vseh udeležencev Pohoda Ljubljana 97, so se kajpak zbrali tudi naši osvoboditelji. Z zanimanjem so prisluhnili, kaj jim bo povedal župan Dimitrij Rupel, in glasno pritegnili koračnicam Partizanskega pevskega zbora, na koncu pa so kajpak prijateljsko poklepali s sorbci. In si ob slovesu zaklicali: »Na svidenje prihodnje leto...«

KAM, KAJ, KJE...

Gorski tek na Osolnik

Gorski tekači bodo v nedeljo, 18. maja poskušali osvojiti Osolnik (857 metrov nadmorske višine). Dolžina proge je 4,7 kilometra, višinska razlika pa 420 metrov. Štart bo ob 10. uri pred cerkvijo v Godešiču. Več informacij dobimo pri Jožeta Hafnerju, telefon 064-634-826.

Nočni Binkoštni pohod

Na sobotni večer, 17. maja, bo zaživela 45 km dolga pot med Celjem in Pilštanjem. Ob 20. uri se bodo pohodniki odpravili izpred gasilskega doma v Pečovniku pri Celju. Hoje bo za 8 do 10 ur, za budnost pohodnikov pa bodo skrbeli v treh okrepevalnicah. Vsak, ki bo plačal 500 tolarjev prijavnine, bo lahko domov odnesel spominsko majico. Prijave zbira ZŠAM Celje, Slomškov trg 1, telefona pa sta 063-441-621 in 484-042.

Maraton treh src v Radencih

Vrhunec tekaške sezone pri nas je tik pred vrati. Že sedemnajsti mednarodni Maraton treh src bo v soboto, 17. maja. Prireditev bodo začeli pohodniki, ko se bodo ob 8. uri izpred hotela Terapija odpravili na lahek, triurni pohod do Janževega vrha, Kapele in nazaj v Radence. Tekalci se bodo zbrali pred hotelom Radin. Ob 10. uri se bodo najmlajši pomerili na Teku srčkov (letnik 1986–1989) in Teku veveričk (letnik 1990 in mlajši). Ob 15. uri bodo štartali tekmovalci na 42- (omejitev je letnik 1979 in starejši), 21- (1983 in starejši) in 10-kilo-

metrskih progah (1984 in starejši). Na 21 kilometrski razdalji se bodo po tradiciji pomerili tudi paraplegiki. Štartnine so 3500 tolarjev (če se prijavite do 12. maja, bodo 1000 tolarjev cenejše) na 21 in 42 km ter 500 tolarjev za tek na 10 km. Vsak prijavitelj bo prejel atletsko majico, priponko, kolajno in diplomu. Za vse udeležence je priporočljiv predhodni zdravniški pregled (zdravnik bo na voljo vsem tudi pred samo prireditvijo) in samokritična ocena lastne pripravljenosti. Slabše pripravljeni naj torej tečejo v počasnejšem ritmu.

Letošnji maraton prvič sodi tudi v projekt »Veter v laseh« – s športom proti drogi«, ki ga koordinira Športna unija Slovenije.

Informacije o vseh prireditvah, ki so del maratona, lahko dobimo pri Branetu Klunu po telefonu 069-65-852.

Pohod na GEOSS

Letošnje osvajanje geometričnega središča Slovenije bo v soboto, 17. maja, med 7. in 10. uro pred Predilnico Litija. Pohodnike čakajo štiri ure nezahtevne hoje. Pot bo vodila iz Litije, preko Strešnega vrha, Klenika, Vač do Zgoranje Slivne. Prijavnina bo 200 tolarjev. Organizator pohoda je podjetje Hopra, za informacije pa je dosegljiv Evgen Hofer, po telefonu 061-883-010.

Tek po Dolžanovi soteski

ŠD Jelendol prireja v soboto, 17. maja, sedmi tek po Dolžanovi soteski. Štart bo ob 17. uri izpred gostilne Krvin pri Trziču. Proga, ki poteka po Dolžanovi soteski, mimo Jelendola do Medvod in nazaj v Jelendol, bo za moške dolga 13 km, ženske pa bodo morale preteči 6 km. Štartnina bo 600 tolarjev. Še več bomo izvedeli, če pokličemo g. Steinerja po telefonu 064-53-726.

Pohod '97

Zadnja prireditev, ki spada v okvir letošnjih prireditev ob praznovanju osvoboditve mesta Ljubljane, pa bo v nedeljo, 18. maja. Na svoj račun bomo prišli vsi, ki radi veslamo. Ob 10. uri bo namreč organiziran veslaški izlet s kajaki, kanuji, barjankami in rafti od Špice do Podpeči in nazaj. Vinko Jurjec bo poskrbel za našo informiranost, zavrteti pa moramo telefon Agencije za šport Ljubljana, 302-804 ali pa 302-830.

Pripravil: Žiga Černe

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

SINDIKAT IN DELAVSKO DELNIČARSTVO V GOSPODARSKIH DRUŽBAH

Cilj seminarja
Cilj izobraževalnega seminarja je pridobitev znanj s področja notranjega lastništva, s poudarkom na organiziranju in delovanju notranjih delničarjev.

Namembnost
Seminar je namenjen sindikalnim zaupnikom, članom sveta delavcev, delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb, notranjim delničarjem ter drugim predstavnikom posameznih ravni organiziranosti ZSSS. Seminarja se lahko udeležijo člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas: 5. in 6. junij 1997

Kraj: Sindikalni izobraževalni center Radovljica, Gradnikova

VSEBINA SEMINARJA:

Četrtek, 5. junij 1997, od 9.00 do 9.15 ure

UVOD V SEMINAR: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS.

Od 9.15 do 12.30 ure

Tema I: NOTRANJE LASTNIŠTVO

- sedanji trendi in dejavniki razširjanja delničarstva zaposlenih
- prednosti delničarstva zaposlenih
- nove vloge v podjetju
- sindikat, svet delavcev in delavski direktor v podjetjih v lasti zaposlenih
- pravice in odgovornosti zaposlenih lastnikov

Tema II: ORGANIZIRANJE NOTRANJNH DELNIČARJEV

- interesne skupine po opravljenem lastninjenju
- izkušnje in načini organiziranja notranjih delničarjev v Veliki Britaniji (pomen trustov)

Od 12.30 do 13.30 ure: odmor

Od 13.30 do 17.00 ure

Tema III: DELNIŠKI SPORAZUM

Tema IV: NOTRANJI TRG DELNIC

- udeleženci trgovanja
- način in pravila trgovanja
- določanje cene delnic
- financiranje in likvidnost notranjega trga delnic

Tema V: IZOBRAŽEVANJE IN KOMUNICIRANJE V PODJETJU V LASTI ZAPOSLENIH

- komunikacijski sistem v podjetju (oblike, mediji, udeleženci)
- kontinuirani proces izobraževanja (vsebine, načini, izvajanje)

Predavateljica: mag. Aleksandra Kanjuo-Mrčela, raziskovalka na Inštitutu za družbene vede pri FDV

Petek, 6. junij 1997, od 9.00 do 12.15 ure

Tema VI: ABECEDA DELNIČARSTVA

- oblike gospodarskih družb
- delniška družba (pravna definicija, oblike, organizacija, organi in pristojnosti, ustanovitev in prenehanje)
- delnica (vrste, vrednost, trgovanje)
- delničar (pravice, odločanje)

Tema VII. ABECEDA RAČUNOVODSTVA

- računovodska poročila - kako jih beremo in kaj nam povedo
- izkazi stanja, uspeha in finančnih tokov

Predavateljica: dipl. oec. Nadja Cvek, direktorica Zavoda za lastništvo zaposlenih - DEZAP

Od 12.15 do 13.30 ure: odmor

Od 13.30 do 16.45 ure

Tema VIII: STRATEGIJA ZSSS DO DELAVSKEGA DELNIČARSTVA

Tema IX: ORGANIZIRANJE IN DELOVANJE NOTRANJEGA DELNIČARSTVA, S POUKAROM NA NALOGAH SINDIKATA

Tema X: DELOVANJE SKUPŠČINE DELNIČARJEV

Predavatelj: Brane Mišič, član Predsedstva Sveta ZSSS

Metode dela: predavanja, razprave, igra vlog

Prijave za seminar, na izpolnjeni prijavnici, pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana najkasneje do 27. maja 1997. Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 20 prijav, če pa bo prijav več, bomo preostale prijave uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija za seminar, ki vključuje tudi strokovno gradivo, znaša 14.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti tudi potrdilo o plačani kotizaciji (kopijo virmana).

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno pripišite "Seminar I" sklic na številko 05. Za udeležence, ki želijo biti nastanjeni v SIC Radovljica, je to treba navesti pod ustrezno rubriko v prijavnici.

Stroški bivanja in prehrane se poravnajo v SIC (cena polnega penziona v dvoposteljni sobi je 6.000 SIT).

Dodatna pojasnila v zvezi s tem seminarjem lahko dobite pri Vandi Rešeta, na tel. št. 061/316 489 ali Jožici Anžel na tel. št. 061/13 10 033 int. 281 in 061/316 489.

Vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS: Vanda rešeta

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar "SINDIKAT IN DELAVSKO DELNIČARSTVO V GOSPODARSKIH DRUŽBAH", ki bo 5. in 6. junija 1997 v SIC v Radovljici

Ime in priimek:

Datum rojstva:

Izobrazba, stopnja izobrazbe:

Zaposlitev, naziv in naslov družbe:

- delovno mesto

Član sindikata dejavnosti Slovenije:

Sindikalni zaupnik: DA NE

Druge funkcije v sindikatu (navedite):

Član sveta delavcev: DA NE

Član nadzornega sveta: DA NE

(naziv in sedež družbe)

Telefonska št.: doma: v službi:

Opomba: Med seminarjem bo udeleženec nastanjen v SIC Radovljica:

DA NE

Žig in podpis odgovorne osebe:

V, dne

Delavska enotnost št. 17	NEBESA, RAJ	SEVERNO-AMERIŠKO INDIJANSKO LJUDSTVO	KRATEK MOŠKI PLAŠČ	ŠVEDSKO IME FINSKE LUKE, TURKU	VEČNO MESTO	Avtor: Janez Presečnik	DRAMA ANTONA ČEHOVA	GRŠKA BOGINJA SREČE	PREBIVALEC GRŠKE AKARNANJE	AMERIŠKI KNJIŽEVNIK (Bret)
NEKDANJI DRŽAVNI URADNIK						ZVEZNA DRŽAVA V ZDA				
VEDA O ARABCIH IN ARABŠČINI						RAZSOL				
ROKOVNJAC										
MESTO NA HONŠUJU				SIN SARE IN ABRAHAMA	ODISEJEV OČE					
DUKE ELLINGTON			VRSTA VRBE		BENETKE					
SILVESTROVO			OSEBNI ZAJMEK				ČLAN ALPINISTIČNEGA KLUBA "SKALA"	NIKALNICA		
								NAČIN KONJSKEGA TEKA		
										OPERNI SPEV
Pripravi: SALOMONOV UGANKAR	VEČJA KUHINJSKA POSODA	PLURAL				PREVARA, ZVLJACA				
		STIČIŠČE STOLETIJ				USNJE				
FLOS				FRAKTURA	ZAPREKA	SREDNJEV. OKLEPNI KONJENIK				
						STAR AVSTR. DENAR				
NEDOVOLJEN LOV					ZORANA ZEMLJA			JACQUES IBERT		
					CUNJE			TITAN		
ANGLEŠKA ROCK PEVKA										
							KOROŠKI OČE			
							60 MINUT			
SPANSKI SPOJNIK						ZAJEDALSKA RASTLINSKA ŽUŽELKA				
			TEMA (književno)							
			MAJDA AŽMAN			GLAVNI VEZNIK				
DOSEŽEK USPEH					KONIČAST BORILNI MEČ					
GRENAK APERITIV					CIRKUSKO PRIZORIŠČE					

UGANKAR

IZHAJA VSAK PETEKI BOGATE NAGRADE!

Pravilna rešitev prvomajske nagradne križanke: UBEŽNIK, ROSSINI, ERA, ADE, TOK, GIL, PRVI MAJ, DLAN, IRKA, DOLCINEA, IZRAEL, OBLAČILNICA, BRAT, TAŠKAR, RAN, KVAR, ONO, BASRA, PO, MARK, ISKRA, IKS, STAVROPOL, VA, KRKA, EKA, GRASS, KOLOVOZ, TP, SB, SEVNO, RUGLEJ, TIGER, IZPADANJE, ALIBI, KORZO, DUR, ZABELA, NIN, SOBA, AR, KAŠA, JOŠT, OS, STAVKA, ETA, TEAM, MENGISTU, PLUSKOT, OJE, TONA

Med 188 reševalci, smo izžrebali tri nagrajence. Prvo nagrado, v vrednosti 30.000 tolarjev prejme Janko Cankar, Opekarska 7, 1420 Trbovlje, drugo nagrado, v vrednosti 20.000 tolarjev prejme Pavle Balabanič, Ul. Slavka Gruma 82, 8000 Novo mesto in tretjo nagrado, v vrednosti 10.000 tolarjev prejme Matic Žeželj, Menardova 6, 1000 Ljubljana. Čestitamo!

TURISTIČNA AGENCIJA

ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/131-00-33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

KRANJSKA GORA - PENZION SATURN - nad jezerom, MORAVSKE TOPLICE - zasebna hiša, 2-, 3- in 4-posteljne sobe, POKLJUKA - 2- ali štiriposteljni apartmaji ali brunarica za 8 oseb, RATEČE - PLANICA - počitniški dom, NOVI-GRAD - trisobno stanovanje, BOHINJSKA ČESNICA - privatna hiša, KOSTEL OB KOLPI - obnovljena kmečka hiša, ROGLA - apartmaji za 4 osebe, CATEŽ - hišice za 4 osebe, AT-OMSKO TOPLICE - za 4 osebe, KANIN - garsonjere ali enosobno stanovanje.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

V turističnih krajih potrebujemo ponudbo počitniških hišic v času poletnih dopustov.

C. DOPUSTI (predsezona)

BARBARIGA pri PULI - enosobno stanovanje, PIRAN - štiriposteljni apartmaji, BOHINJSKA BISTRICA - ZOISOVA PLANA - enosobno stanovanje, UMAG - hotel in apartmaji, NOVIGRAD - hotel MAESTRAL, MAREDA pri NOVIGRADU - dvosobno stanovanje, POREČ - hotel TAMARIS - 7 dni, polpenzion 262 DEM, hotel LUNA - 7 dni, polpenzion 213 DEM, hotel PICAL - 7 dni, polpenzion 322 DEM, hotel NEPTUN - 7 dni, polpenzion 217 DEM, KRVAVEC - štiriposteljni apartmaji - cena 50 DEM na dan - priporočamo, GRAD KOSTEL OB KOLPI - najem obnovljene kmečke hiše za 5-8 oseb, rafting. Za upokojence posebna ponudba v predsezoni!

Na zahtevo vam lahko pošljemo poletno ponudbo - Katalog '97, Moje počitnice '97.

D. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoježelje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.

Sindikalni izlet v Posočje - Kobarid, kosilo na rečni ladji, ogled Vipavske kleti - zasebni večer. Enodnevni izlet po VIPAVSKI DOLINI - malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, IDRIJA - enodnevni izlet v Antonijev rov rudnika živega srebra, BELA KRAJINA - obisk vinske kleti in ogled domačih obrti in sprostitev na kmetiji, PIRAN - križarjenje po Piranskem zalivu, ribji piknik in ogled podvodnega sveta, MADŽARSKA in AVSTRIJA - BUDIMPEŠTA - DUNAJ - PO LEPI MODRI DONAVI.

E. SEJMI

CHICAGO - razstava knjig in konferenca ameriških knjigotržcev - od 31. maja do 2. junija, KÖLN - IMB - mednarodni sejem tekstilnih strojev - od 3. do 7. junija, CHICAGO - sejem pohištva in gradbeništva - od 9. do 11. junija, FRANKFURT - Alhema (sejem kemijske tehnologije, biotehnologije, varovanje okolja) - od 9. do 14. junija, BORDEAUX - VINEXPO - od 16. do 20. junija - posebno letalo.

F. REZERVACIJE AVIJSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIK

G. VELIKA POTOVANJA PEKING - 12 dni, 3.450 DEM, ZAKLADITAJSKJE - 10 dni 2.800 DEM, EGIPT - križarjenje po Nilu - 8 dni za 1.420 DEM, New York - 6 dni 1150 USD

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob pripravi vašega osebnega programa

I. ATRISOV KLUB

Poletje 1997

Akcija 7=6, 14=12 dni. Hoteli LUNA, NEPTUN, PICAL, DIAMANT, KRISTAL, RUBIN, FORTUNA od 1. junija do 12. julija. Organizator VEDUTA Poreč - polpenzioni od 42 DEM dalje.

J. POLETJE - DOPUSTI 97

Pokličite nas in poslali vam bomo katalog Poletje 97. Sindikalne zaupnike, ki bodo organizirali dopuste za večje število sodelavcev vabimo, da za ponudbo pokličejo ATRIS.

Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi atrisovo ponudbo v celoti.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Iskra Avtoelektrika se je postavila na noge, kako, pripoveduje direktor Aleš Nemec

ODLOČILA NOVA POSLOVNA STRATEGIJA

Iskra Avtoelektrika d. d. je eno izmed nekdanjih velikih slovenskih podjetij, ki jim je uspelo premagati težave prehoda družbe in gospodarstva v drug politični in gospodarski sistem. Družba je zdaj na trdnih temeljih, in kot kaže, dobro zasidrana v novih razmerah. Z direktorjem Alešem Nemcem in predsednikom SKEI družbe Valterjem Benso smo se nedavno tega pogovarjali o prehojenih potih zadnjih nekaj let in o odnosih med upravo in sindikatom. Večina (1200) od 1360 zaposlenih delavcev je namreč včlanjena v SKEI.

Z direktorjem družbe Alešem Nemcem smo se hoteli pogovoriti že jeseni leta 1994, ko je bilo podjetje v velikih težavah. Dogovorili smo se za nekajmesečno odložitev pogovora, ker so v podjetju pripravljali sanacijski program ter zanj potrebovali, po direktorjevih besedah, mir pred javnostjo. Kasneje, ko je bil sanacijski program sprejet in v teku, nas je direktor Nemec prosil, naj bi pogovor pripravili takrat, ko bodo v družbi prepričani o njegovi uspešnosti. Vmes smo občasno, na tiskovnih konferencah Iskre holdinga, slišali besedo, dve o uspešnosti sanacijskega programa Iskre Avtoelektrike. Lani jeseni so v družbi obljubili tiskovno konferenco ob izteku leta (ko bodo znani rezultati poslovanja), za katero pa smo zaradi nedoumljive igre naključij zvedeli prepozno. Ko smo pred kratkim "končno" sedli za isto mizo, v očeh Aleša Nemca ni bilo moč zaznati niti senčice dvoma o uspešnosti sanacije in o lepih možnostih družbe v prihodnosti.

»Za nas je bilo ključnega pomena, da smo se zavedeli našega položaja v svetovni proizvodnji tovrstnih izdelkov, konkurence, ki jo moramo premagovati, ter izbrati pravilne proizvodne usmeritve za v bodoče,« je začel pripovedovati zgodbo o poti Iskre Avtoelektrike iz močvirja na trdna tla njen direktor Aleš Nemec.

Potem je nadaljeval: »Proti koncu leta 1994 smo z Boschom sklenili pogodbo o nakupu enega izmed njegovih programov: enosmernih motorjev za mobilno hidravliko, se pravi naprav za odpiranje vrat na avtobusih in podobno rabo. S tem programom smo začeli uresničevati našo strateško preobrazbo. Spoznali smo namreč, da nam zaradi naše majhnosti v proizvodnji sestavnih delov za osebna avtomobile ni mesta. Da bi konkurirali velikim svetovnim proizvajalcem, kar bi bilo edino smiselno, če bi še izdelovali zaganjače in alternatorje za osebna vozila, bi morali zelo veliko sredstev vložiti v razvoj teh izdelkov in v nakup opreme za velikoserijsko proizvodnjo. Pa še če bi to storili, denar bi si morali tako in tako sposoditi, ne bi mogli biti prepričani o trajnem uspehu. Zato se popolnoma preusmerjamo v proizvodnjo sestavnih delov za gospodarska vozila, tovornjake, avtobuse, vilicarje. Ne le, da so serije izdelkov za gospodarska vozila primernejše za velikost tovarne, kakršna je naša, marsikateri izdelek je treba prilagajati potrebam kupca, pri čemer je vložek znanja večji in cena zaradi tega višja.«

»Nakup novega proizvodnega programa je bil začetek konca težav družbe, ne pa tudi začetek sanacijskih potez. Imamo prav?«

»Mi smo seveda že od leta 1990 izvajali sanacijske poteze, večina med njimi se je nanašala na ohranjanje, kolikor se je dalo, produktivnosti. Obseg naročil se nam je v tistih letih precej zmanjšal in na to smo reagirali tudi s prilagajanjem števila zaposle-

nih. Od leta 1990 do danes smo število v družbi zaposlenih delavcev zmanjšali za kakih 700 ljudi, tako da jih je zdaj v družbi zaposlenih okoli 1360, v hčerinskih podjetjih pa skupaj še 473. Lahko pa se pohvalimo, da smo prav vse odpustili na tako imenovan mehak način. Ključ do trajne uspešnosti družbe pa je bil, kot sem dejal, spremenjeni proizvodni program.«

»Leta 1994 in tudi leta 1995 ste še poslovali z izgubo, potem pa ne več?«

»Konec leta 1994 smo podpisali pogodbo z Boschom o nakupu proizvodnje enosmernih motorjev z elektronskim vodenjem, sredi naslednjega pa je stekla redna proizvodnja, zato smo seveda še imeli izgubo. Toda zaradi dviga prodaje in znižanja fiksnih stroškov se je izguba v letu 1995 močno zmanjšala, lani pa smo že poslovali pozitivno. Za ilustracijo naj povem, da smo leta 1994 prodali za 72 milijonov mark izdelkov in storitev, leto kasneje pa za 92 milijonov mark.«

»Večino izdelkov izvažate. Kako so tečaji valut vplivali na poslovne rezultate?«

»Doma prodamo dva odstotka izdelkov, največ pa jih prodamo v Nemčijo, Francijo, Italijo, Iran, ZDA, Veliko Britanijo itd. Zaganjalniki zavzemajo v strukturi prodaje 27 odstotkov, enosmerni motorji 22, alternatorji 20, elektronika, vžigalne tuljave in releji po 10 odstotkov in tako naprej. Tečajni valut so nam v preteklih

Aleš Nemec, direktor Iskre Avtoelektrike d. d.: Najpomembnejša poteza v sanaciji podjetja je bila odločitev, da se umikamo iz proizvodnje za potrebe proizvajalcev osebnih vozil in postanemo specializirani proizvajalci delov za potrebe izdelovalcev gospodarskih vozil.

Iskra Avtoelektrika je postala prvi evropski proizvajalec enosmernih elektromotorjev za mobilno hidravliko, blizu pa je tudi drugemu mestu v proizvodnji delov za gospodarska vozila. Izvažata skoraj stoo odstotno.

letih povzročili nemalo težav; zlasti leta 1995 smo trpeli zaradi padca dolarja in lire. Lani pa je bilo bolje. Zlasti dolar se je popravil. Lani smo izdelali in prodali za 16 odstotkov več izdelkov kot leta 1995 ali za 105 milijonov mark. Hčerinska podjetja pa so lani skupaj prodala še za 26 milijonov mark izdelkov in storitev. Hkrati smo izdali osem odstotkov manj denarja pri na-

bavi reprodukcijskega in drugega blaga, vsi stroški pa so se zmanjšali za 4 odstote. Zmanjšali smo vrednost zaloga, dogovorili pa smo se tudi za finančno sanacijo starih finančnih obveznosti, tako da so se zmanjšali tudi finančni stroški. Eno k drugemu je na koncu dalo pozitiven poslovni rezultat, ki ga kanimo letos še izboljšati. Lanske glavne cilje, ustvariti dobiček in zmanjšati stroške poslovanja,

odstotkov podjetja, pokojninski in razvojni sklad imata po 16,9 odstotka delnic, odškodninski sklad 8,5 odstotka. Iskra holding d. d. 13,9 odstotka, preostali lastniki pa imajo majhne deleže (odstotke smo zaokrožili v uredništvu, op. p.).«

»Strateška programska usmeritev je proizvodnja za znane kupce med izdelovalci gospodarskih vozil...«

»Z nakupom Boscheve proizvodnje enosmernih motorjev za mobilno hidravliko smo že

postali prvi evropski proizvajalec na tem področju. Zelo blizu pa smo drugemu mestu med proizvajalci izdelkov za gospodarska vozila. Ker pa nam ti mestni nista "od boga dani za vekomaj", smo že doslej in bomo morali tudi v prihodnje veliko vlagati v razvoj izdelkov. Razvoju namenjamo tri odstotke vrednosti prodaje. Usmerjen je predvsem v inovacijske projekte in naloge na področju zaganjalnikov s planetnim gonilom za gospodarska vozila, električno komutiranega enosmer-

neg motorja, alternatorja z notranjim ventilatorjem večjih moči enosmernega elektromotorja s prisilnim hlajenjem in področju impulznih krmilnikov za enosmerne motorje. Dosežki razvojniki so dobri, denimo način delovanja, izvedba in konstrukcija elektronsko komutiranih elektromotorjev so izum in izvirna rešitev, za katero je bila vložena patentna prijava. Dodati velja, da nam pri financiranju razvojnih projektov pomaga ministrstvo za znanost in tehnologijo.«

»Letošnji poslovni dosežki naj bili boljši od lanskih?«

»Koncern naj bi letos zaslužil 145 milijonov mark, od tega Iskra Avtoelektrika d. d. 112 milijonov, kar je približno osem odstotkov več kakor lani. Sicer pa so najpomembnejši poslovni cilji za letos globalizacija poslovanja, novi inovacijski projekti in procesi, obvladovanje stroškov, organiziranost koncerna in informatika ter ustvarjalno sodelovanje zaposlenih. Prodajo namravamo okrepiti v ZDA in na Japonskem ter razširiti in utrditi prodajno mrežo, skleniti nove strateške in kapitalske povezave, o katerih pa podrobno še ne morem govoriti. Kar se tiče razvoja: letos bomo lani zastavljene razvojne projekte pripravili do proizvodnje. Na ravni koncerna bomo vzpostavili enoten informacijski sistem. V sodelovanju s sindikati in svetom delavcev pa bomo nadaljevali uvajanje stimulatívne sistema nagrajevanja zaposlenih ter izobraževanje in usposabljanje zaposlenih za opravljanje zahtevnejših nalog. Ne najmanj pomembna naloga za letos pa je urejanje tovarniškega okolja in delovnih mest. Imidž podjetja je odvisen tudi od tega; tuji partnerji, verjemi te, pripisujejo urejenemu okolju v tovarni večji pomen, kot si navadno predstavljamo. Skratka, v vsakem pogledu želimo biti kot najsodobnejša evropska podjetja.«

»Letošnji poslovni dosežki naj bili boljši od lanskih?«

»Koncern naj bi letos zaslužil 145 milijonov mark, od tega Iskra Avtoelektrika d. d. 112 milijonov, kar je približno osem odstotkov več kakor lani. Sicer pa so najpomembnejši poslovni cilji za letos globalizacija poslovanja, novi inovacijski projekti in procesi, obvladovanje stroškov, organiziranost koncerna in informatika ter ustvarjalno sodelovanje zaposlenih. Prodajo namravamo okrepiti v ZDA in na Japonskem ter razširiti in utrditi prodajno mrežo, skleniti nove strateške in kapitalske povezave, o katerih pa podrobno še ne morem govoriti. Kar se tiče razvoja: letos bomo lani zastavljene razvojne projekte pripravili do proizvodnje. Na ravni koncerna bomo vzpostavili enoten informacijski sistem. V sodelovanju s sindikati in svetom delavcev pa bomo nadaljevali uvajanje stimulatívne sistema nagrajevanja zaposlenih ter izobraževanje in usposabljanje zaposlenih za opravljanje zahtevnejših nalog. Ne najmanj pomembna naloga za letos pa je urejanje tovarniškega okolja in delovnih mest. Imidž podjetja je odvisen tudi od tega; tuji partnerji, verjemi te, pripisujejo urejenemu okolju v tovarni večji pomen, kot si navadno predstavljamo. Skratka, v vsakem pogledu želimo biti kot najsodobnejša evropska podjetja.«

Valter Bensa, predsednik sindikata SKEI Iskre Avtoelektrike

Z VODSTVOM DOBRO SODELUJEMO

Valter Bensa: Sodelovanje delavcev v upravljanju podjetja smo uvedli, še preden je državni zbor sprejel takšen zakon. V organe soupravljanja smo izbrali predvsem ljudi, ki znajo razmišljati, in nismo dajali prednosti sindikalnim aktivistom za vsako ceno.

Valter Bensa je neprofesionalni predsednik sindikata SKEI v Iskri Avtoelektriki. Od 1360 zaposlenih jih je kar 1200 včlanjenih v SKEI, in ko smo Benso vprašali, zakaj v družbi s toliko zaposlenimi delavci ni profesionalnega sindikalnega delavca, je odgovoril, da o tem doslej niso razmišljali, se pa s tem vprašanjem ukvarjajo zdaj.

»Podobno ureditev imamo tudi v svetu delavcev, med petnajstimi člani je predsednik sveta polprofesionalen. Pol delovnega časa je predsednik sveta delavcev, pol ga prebije na rednem delovnem mestu,« nam je razlagal Valter Bensa. »Mi smo že od leta 1991 delniška družba, in zakon o sodelovanju delavcev v upravljanju smo upoštevali že prej, preden je bil sprejet.«

»Kakšen je odnos vodstva družbe do delovanja sindikata in do delavskega soupravljanja,« nas je zanimalo.

»Kot sem omenil, smo delavsko soupravljanje uvedli v delniško družbo že pred sprejetjem samega zakona o sodelovanju delavcev v upravljanju podjetij. V svetu delavcev imamo 15 članov, med katerimi je večina članov sindikata. Sindikalnih funkcionarjev, se pravi zaupnikov, pa nismo želeli vrviti v ta organ, v katerega smo izbirali predvsem tiste zaposlene, ki po naši presoji znajo najbolje razmišljati. Skratka, za nas ni važno, da so aktivisti sindikata povsod, važneje je, da so na po-

memnih mestih ljudje z ustreznim znanjem ali lastnostmi. Tako smo ravnali tudi pri izbiri članov za nadzorni svet. V njem imamo polovico članov (štiri od osmih), in od teh smo dva izbrali kot strokovnjaka od zunaj. Menimo namreč, da je za zaposlene pomembno, da zanje podjetje nadzorujejo zunanji poznavalci. Člana nadzornega sveta iz vrst zaposlenih pa sta tudi strokovnjaka.«

»Ali je odnos vodstva do delovanja sindikata znotraj podjetja pozitiven ali odklonilen?«

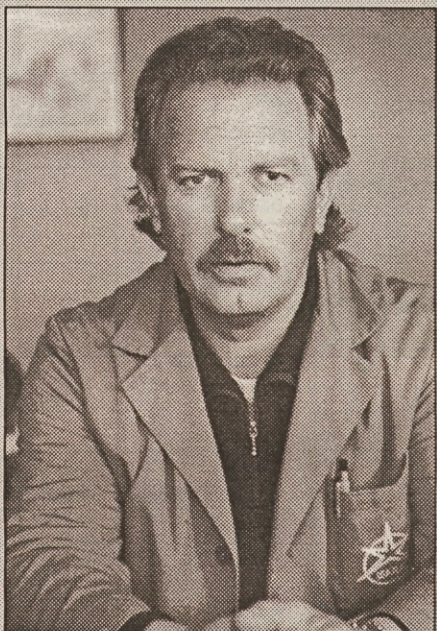
»Pozitiven. Sam imam sicer takšno delo, ki mi dopušča delovanje v sindikatu brez težav. Delam pri zavarovanju imetja in ljudi. Vendar tudi vodstvo ne povzroča nikakršnih težav. Sindikat ima v okviru kolektivne pogodbe sklenjeno pogodbo o delovanju sindikata, kjer je prostora tudi za izobraževanje in za siceršnje delovanje sindikata. Enako je s soupravnimi organi.«

»Kako sindikat sodeluje pri spreminjanju sistema nagrajevanja?«

»Vključen je tudi svet delavcev, in sicer v postopku potrjevanja pravilnika, sindikat pa pri vsebini, s pripombami in predlogi.«

»V mnogih podjetjih se uspešnost kaže z nizkimi (ne visokimi, kot bi po kmečki pameti moralo biti) plačami. Ali je vaša družba v tem pogledu izjema?«

»Težko bi dejal, da je izjema, čeprav

navsezadnje plače niso zelo nizke. Izplačane so po določilih kolektivne pogodbe, s tem, da poleg dodatka za delovno dobo (pol odstotka za leto delovne dobe) dobimo še 0,4 odstotka za vsako leto zaposlitve v Iskri Avtoelektriki. Lani smo povprečno zaslužili bruto 114.000 tolarjev, kar zneso v neto znesku 75.000 tolarjev. Hvaliti se s takimi plačami ne moremo, res pa je, da so redne, da regres dobimo, prav tako pa tudi sredstva za prehrano. Način izplačila nadomestila za prehrano nekatere zaposlene sicer moti: od zneska gre 16 odstotkov neposredno v menzo, kjer za polovico preostalega zneska kupimo bone za prehrano. Nekateri zaposleni bi raje imeli ves znesek nadomestila izplačan v gotovini...«

M. S.